

DEL

DELAVSKA ENOTNOST

15. AVGUSTA 1970 — ŠT. 32 — L. XXVII

Nekaj bo
treba
spremeniti

STRAN 3

Amandma
v
praksi

STRAN 4

Delavci
delovne
skupnosti
in
kultura

STRAN 6

Utrjevanje
gospodar-
skih
in prija-
teljskih
vezi

STRAN 8

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

SINDIKATI IN SAMOUPRAVLJANJE V GRADBENEM PODJETJU »PIONIR« NOVO MESTO

Še korak naprej

XV. ustavni amandma je bil zanje le spodbuda pri iskanju boljših samoupravnih rešitev

Pogovarjam se z Romanom Jevškom, predsednikom centralnega sindikalnega odbora v »Pionirju«, in z Lojzetom Jožefom, tajnikom tega odbora, ki je hkrati tudi član občinskega sindikalnega sveta in predsednik medobčinskega odbora sindikata gradbenih delavcev za Dolenjsko.

Poprej sem ju prosil, naj mi odgovorita na eno samo vprašanje:
»Kako skrbite vaš sindikat za krepitev delavske samouprave?«

ZDAJ ODLOČA VEČ PROIZVAJALCEV

Tajnik pravi:

»Ustavni amandma nam je omogočil, da smo razmislili, kaj je bilo v naši samoupravni dejavnosti napačnega. Ko smo ugotovili slabosti, smo sprejeli nov statut, ki se bistveno razlikuje od prejšnjega. Glavna razlika je v tem, da je poprej o vsem odločal delavski svet, zdaj pa o številnih zadevah gospodarjenja in poslovanja ter odnosov odločajo odbori in komisije. Pri samoupravnih odločitvah sodeluje več proizvajalcev, bolj so pretehtane, a tudi uspehi so večji.«

Delavski svet je ustanovil odbor za tehnični razvoj, odbor za ekonomska in družbena vprašanja, odbor za kadre, odbor za normativno dejavnost, komisijo za ugovore in pritožbe, komisijo za informiranost in komisijo za sprejem in odpust.

V vseh proizvodnih obratih oziroma sektorjih in v direkciji delujejo sveti enot; tam so tudi osnovne sindikalne organizacije.

»Ze lani in tudi letos si je naš centralni odbor prizadeval, pravi predsednik, »da bi nova samoupravna struktura čimprej zaživela. Se pravi, da bi odbori in komisije že takoj v začetku dobro delovali. To namreč niso le posvetovalni organi, so telesa, ki tudi odločajo. Zato smo najprej v sindikatu temeljito razmislili, kaj naj delajo ti novi organi, potlej pa še, kdo bi bil najbolj sposoben, da bi to delo dobro opravil. Pri tem je

sindikata odigral zelo pomembno vlogo. Prejšnja leta so nekateri govorili, da naša organizacija plava na repu dogodkov in da se je prepustila stihiji, zdaj

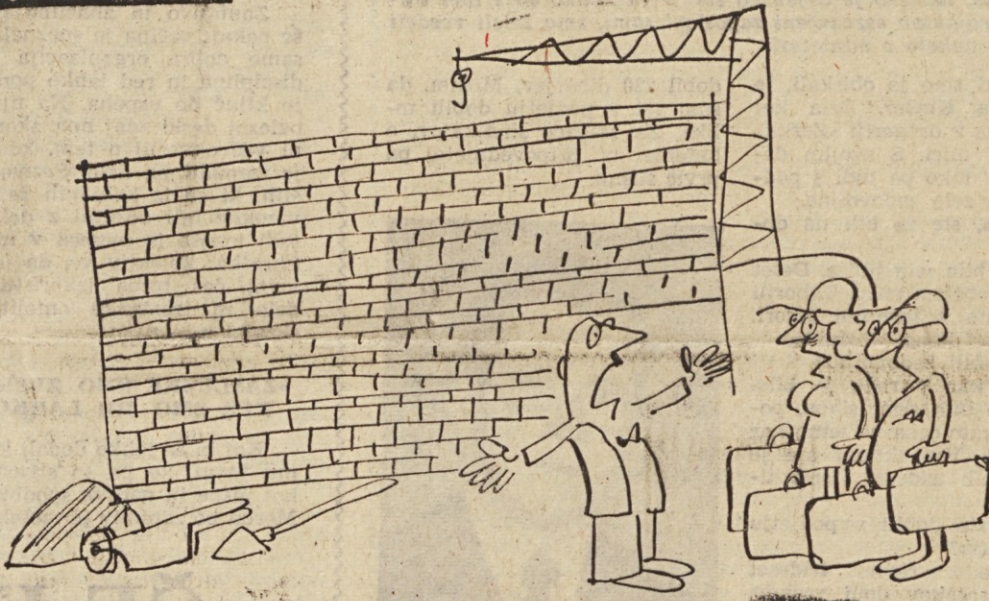
pa isti ljudje ugotavljajo, da se preveč neposredno ukvarjamo z vsemi zadevami v delovni organizaciji, da smo diktatorji. Seveda to ni res! Zanimivo pa

je, da se je nekaj pri nas zaposlenih celo zbal naših prizadevanj. Naš sindikalni odbor oziroma sindikalna organizacija ne namerava zamenjati samouprave, svoje predloge pošiljamo delavskemu svetu in želimo, da bi zagotovili resnično samopravo.«

Pripovedujeta, kako so razpravljali o konceptu razvoja podjetja, ki ga je sestavila sploš-

(Nadaljevanje na 2. strani)

A. Novak

TURISTICNI BOOM

— Rezervacije gor, rezervacije dol! Ste znore li, da zdaj hodite sem še s prtljago? Saj vendar vidite, da šele zidamo, kam pa naj da mo vse te reči!

O STALIŠČIH SLOVENSКИH SINDIKATOV PRIPOVEDUJEJO DELAVCI PODJETJA IBI KRANJ

Ob našem obisku v Industriji bombažnih izdelkov IBI Kranj smo pet članov tega delovnega kolektiva vprašali, kako presoja stališče slovenskih sindikatov glede najmanjšega zaslужka 800 din za normalno delo v rednem delovnem času. Hkrati smo jih zaprosili, da izrazijo tudi svoje mnenje o tem, kako bi njihov kolektiv nasploh lahko še povišal raven osebnih dohodkov. Odgovorili so nam naslednje: NADA FLORJANČIČ (prva z leve), KV predica: zasluži približno 1000 din in dela vedno le v dopoldanski izmeni; z mozem, ki je zaposlen, vzdržujeta dva otroka: »Kdo pa naj bi se pognel za delavce, če tega ne bi storil sindikat? Mislim pa, da je najnižji zaslupek 800 din v današnjih razmerah primeren le za tiste, ki so še samski. Kdor pa mora s tem denarjem preživljati še družino, je velik velik revež... Sicer pa ne bi vedela povedati, kaj naj bi v našem podjetju storili, da bi vsi skupaj več naredili. Vem le to, da ima vsakdo možnost napredovanja od najnižjih do višjih delovnih mest, če se le potrudijo. To pa pomeni, da v našem primeru tudi bolje zasluži, da bi vsi skupaj več naredili. Vem le to, da zasluži kakih 940 din; moč je zaposlen, s skupnim družinskim zaslužkom pa preživljata le sama sebe: »Mislim, da je višina najnižjega zaslужka, kot ga predlagajo sindikati, kar primerna. Taki so moji otroci, mesečni zaslupek med 800 in 900 din, ki imajo družino, pa bi bomo potrudili — vsi skupaj in vsak na svojem delovnem mestu.« JANEZ JEČNIK (v sredini), tkalski mojster, mesečni zaslupek med 2000 in 2200 din, žena invalidsko upokojena, skrbita za dva otroka: »Prav je, da je sindikat to storil. Če je nekdo še samski, s tem denarjem lahko živi. Tisti, ki imajo družino, pa bi morali prejemati več! Drugače pa mislim, da bi pri nas na račun kvalitete lahko veliko pridobili, kar bi se potem poznalo tudi pri osebnih dohodkih. Če bi se vse mlajše tkalke tako potrudile kakor se njihove starejše kolegice, ki imajo otroke in družino, bi pa sploh lahko bilo bolje. Tudi opažam, da mnoge naše delavke slabo pazijo na svoje zdravje. Potem pa delajmo, če ni ljudi, ki bi poprijeli!« ANICA HUBAT (druga z desne); pregledovalka surovega blaga, zasluži med 1000 in 1200 dinarji na mesec, preživlja enega otroka: »Prav je, da se sindikati zanimajo za te stvari, ampak za prenos mejo se potegujejo! Možnosti za izboljšanje vseh naših zaslužkov pa vidim v še boljši organizaciji dela. Imamo dobre ljudi, ki za to skrbijo. Verjamem, da bodo že še kaj potuhtali!« VERA ZAPLOTNIK (skrajno desno), KV tkalka, zasluži približno 1190 din; z mozem, ki je zaposlen, preživljata dva otroka: »Če samo eden v družini zasluži, je 800 din odločno premalo. Če pa zasluži dva, bi se kar nekam šlo. Vsekakor pa je prav, da se je sindikat začel zavzemati za to, da bi ljudje bolje živeli. Pri nas pa bo še bolje, kot je, če bomo še bolj zaostriili disciplino in skrb za kvaliteto izdelkov!«

Če se zavzamejo vsi...

V Industriji bombažnih izdelkov IBI Kranj letos nihče ni zaslužil manj kot 800 dinarjev. Od 1. julija dalje znaša najnižji zaslupek za normalno delo v rednem delovnem času 910 din. Če se pred leti in med prvimi v svoji panogi ne bi odločili za ozko specializacijo proizvodnje in za poostreno delovno disciplino, kolektiv dandanes po svojih rezultatih ne bi zavzemal vodilnega mesta med proizvajalce svoje stroke

(Nadaljevanje na 2. strani)

V Modni hiši si lahko izberete bogat asortiment damskih poletne konfekcije. Izbirali boste lahko med najrazličnejšimi modeli za šport, počitnice, službo ter modeli za svečane priložnosti. Poleg tega so na oddelku damske konfekcije v prodaji ekskluzivni, visoko modni modeli v omejenem številu.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

REZERVIRANI STOLPEC

Ste že slišali, kaj menijo sindikati?

Pred kratkim je konferenca Zveze sindikatov Slovenije sprejela sklep, da naj bi v delovnih organizacijah za vsakega zaposlenega zagotovili najmanj 300 in največ 600 dinarjev regresa za dopuste. Kakšno je dejansko stanje in koliko so s tem stališčem sindikatov seznanjeni zaposleni sami, smo želeli zvedeti s to našo anketo v miniaturo.

Prva, ki smo jo obiskali, je bila Miša Kucler. Dela kot prodajalka v drogeriji »Zorka« v Copovi ulici. S svojim delom, prav tako pa tudi s podjetjem je zelo zadovoljna.

— Miša, ste že bili na dopustu?

— Da, bila sem julija. Deset dni na Debelem rtiču. Taborili smo, a ne z lastnimi šotori. Ti so last doma »Rožnik«.

— Ste bili zadovoljni?

— Ja, kar v redu je bilo. Hrana je bila sicer slaba, postana, a zato cena verjetno kar primerna. Vse skupaj me je stalo kakih trideset starih tisočakov.

— Pa ste dobili v podjetju kaj regresa?

— Seveda, ravno trideset starih tisočakov dobi vsakdo.

— Veste kaj o sklepu slovenskih sindikatov glede počitniškega regresa?

— Ne, nič mi ni znanega. Zahvalili smo se prijatelji.

dobil 220 dinarjev. Mislim, da smo vsi v podjetju dobili toliko. Za stališče sindikatov, o katere mi pripovedujete, pa prvič slišim.

Napotili smo se še k znanejšemu »Evropejčku« in tako zaključili to »mini« anketo. Tam streže prikupna Francka Kolarič. Zaposlena je že devet let, a je mladi, včasih objestni obiskovalci še niso spravili »ob živce«. Nasprotno, pravi celo, da se je navadila.

— Kako pa ste zadovoljni s plačo?

— No, lahko bi bila boljša.

— Se pravi, da vam je regres za dopust kar prav prišel.

— Seveda, 300 dinarjev se že pozna!

— In kako ste jih porabili?

— Ob koncu julija sem bila šestnajst dni v Piranu.

— Ste se dobro zabavali?

— No, za zabavo pač ni bilo časa. Na dopustu sem bila s hčerko. Prijetno pa je bilo res!

— Dobivate pri vas vsi enako visok regres?

— Ne, mislim, da je višina odvisna od službenih let, pravzaprav ne vem, mogoče od tega, koliko dni dopusta ima kdo. Za stališče sindikatov glede regresa pa doslej nisem vedela.

M. P.

PO STOPINJAH PRIPOROČILA SINDIKATOV O ZASLUŽKU NAJMANJ 800 DINARJEV ZA NORMALNO DELO V REDNEM DELOVNEM ČASU

Če se zavzemajo vsi ...

Zdaj 640-članski kolektiv Industrije bombažnih izdelkov IBI Kranj se je že pred leti odločil za ozko specializacijo proizvodnje. Praktično namreč izdelujejo samo še gradl, žakard in še nekatere lahke dekorativne tkanine. Posledica tega ni samo zelo visoka produktivnost — enačijo se z najbolj priznanimi proizvajalci svoje stroke na svetu — ampak tudi čvrsta zasidranost na domačem in na tujem trgu. Kar 60% izdelkov izvažajo; prodaja v tujino pa je zanje rentabilna, ker kupcem dostavljajo le ekskluzivne vzorce. Ob specializaciji proizvodnje so obenem zaostriili tudi delovno disciplino, kar seveda tudi vpliva na izkoriščanje strojnih zmogljivosti. Zgovoreni je podatek, da so njihove kapacitete izkoriščene kar s 95%, računano na tri izmensko delo ob 42-urnem delovnem tednu.

Na osnovi navedenega niti najmanj ne preseneča, če IBI Kranj po svojih rezultatih zavzema vodilno mesto med proizvajalci svoje stroke v naši državi. Enega takih rezultatov pomeni tudi višina osebnih dohodkov, ki jih lahko nudijo svojim ljudem. Medtem ko je lansko poprečje zaslužkov doseglo 1085 dinarjev, so se poprečni prejemki v letošnjem letu dvignili na 1320 dinarjev, ne da bi zaradi tega spremenili delitveno razmerje med osebnimi dohodki in skladi. Tudi ni nihče izmed zaposlenih letos zaslužil manj kot 800 dinarjev, če je kajpak delal polni delovni čas in je izpolnil svojo delovno obveznost.

S spremembo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki so jo uveljavili s 1. julijem letos, se njihovi zasluži začnejo pri 910 dinarjih. Toliko prejme tisti, ki se je komaj zaposlil in je dosegel normo. Če pomislimo, da je poprečje osebnih dohodkov v jugoslovanski tekstilni industriji v prvih petih mesecih letošnjega leta doseglo komaj 880 dinarjev, IBI v tem oziru pomeni prav »čudežen« kolektiv.

Zanimivo in značilno pa je še nekaj: večina je spoznala, da samo dobra organizacija dela, disciplina in red lahko pomenijo ključ do uspeha. Na njihovi oglasni deski zdaj npr. skorajda ni več obvestil o tem, kdo vse je zamudil na delo. Seznam tistih, ki so iz kakršnih že bodi vzrokov bili odsotni z dela, se tudi krajša iz meseca v mesec. Skratka: kolektiv ve, da je delovni čas treba izkoristiti za delo in izostanke omejiti na skrajni minimum.

»ZASLUŽKE SMO ZVIŠALI, KER SMO JIH LAHKO!«

Kaj bi še lahko dodali k vsemu temu, ko pa so stvari več kot jasne in nadvse spodbudne? Morda bo zanimiv povzetek razgovora s predsednikom sindikalne organizacije v IBI MIHOM SAJEVICEM in tajnikom ANTONOM BITENCEM. Povedala sta nekako takole:

Se pred dobrim letom, ko so se kranjski sindikati zavzemali za najmanjši zaslužek 700 dinarjev, je še bilo v podjetju nekaj delavcev, ki so zaslužili manj. Takrat je sindikat zahteval, da je tako nizke zaslužke treba odpraviti. Vendar ne tako, da bi »spodnjim« samo dodajali, ampak na račun take organizacije dela in proizvodnje, da bi vsakdo tudi dejansko lahko zaslužil najmanj toliko. Samoupravni organi in vodstvo podjetja so se s tako zahtevo strinjali. Gospodarski račun namreč pove dvoje: tovarna ni zainteresirana za ljudi, katerih delovni učinek je tako majhen, da zaradi tega tudi malo zasluži. Drugič pa gre za to, da od slabo plačanih ljudi tudi ni mo-

govora s predsednikom sindikalne organizacije v IBI MIHOM SAJEVICEM in tajnikom ANTONOM BITENCEM. Povedala sta nekako takole:

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

• KOPER

V obalnih sindikatih so se začeli pripravljati na obne zbere osnovnih sindikalnih organizacij, ki naj bi bili končani najkasneje do konca letošnjega leta. To pa pomeni, da naj bi se začeli v osnovnih organizacijah pripravljati na izvedbo občnih zborov takoj po dopustih. Obalni sindikalni svet tudi opozarja osnovne organizacije, da analiza prekinitev dela in drugih konfliktnih situacij v delovnih organizacijah razkriva, da bi morali pri delu sindikata posvetiti znatno več pozornosti nagrajevanju in delitvi, problemom osebnega in družbenega standarda ter socialne politike, medsebojnemu odnosom ter razvoju samoupravljanja. Zato bi bilo prav, ko bi osnovne organizacije tudi svoje obne zbere vsebinsko usmerile v obravnavo problemov s teh področij.

goče pričakovati kdove kakšnega delovnega učinka. Na osnovi teh dveh spoznanj so pripravili nov pravilnik o delitvi osebnega dohodka, ki je zagotavljal najmanjši zaslužek 700 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času, oziroma

najvišji zaslužek, ki je po njihovem pravilniku lahko največ štirikrat višji od najnižjega. S tem so za boljše delo spodbudili tudi strokovni kader. Rezultat se je kmalu pokazal v še boljši organizaciji dela in proizvodnje, zavoljo česar so tudi delavci lažje izpolnjevali svojo delovno obveznost. Najnižji zaslužki — prejemki čistilcev strojev, zbiralcev in natikalev cevki itd. — so se tako ob koncu lanskega leta začeli približevati 800 dinarjem. To je kajpak »potegnilo« za seboj tudi zaslužke vseh drugih članov kolektiva.

»S premišljeno organiziranim delom in pametno komercialno politiko pa smo dosegli ugodne finančne rezultate,« je poudaril Miha Sajovic. »Na ta račun smo lahko z julijem letos vse osnove osebnih dohodkov dvignili za 100 dinarjev. To pomeni, da se po novem zaslužki pri nas začnejo pri 910 dinarjih. Tega ne bi mogli, če ne bi imeli denarja. Denar pa imamo, ker smo specializacijo začeli tedaj, ko sploh še ni bila moderna; ker smo, skratka, dovolj zgodaj pogledali v prihodnost. Pomembno pa se mi zdi še nekaj drugega: od ljudi, ki so sorazmerno dobro nagrajeni, je mogoče zahtevati več; mogoče je zaostriiti delovno disciplino in odnos do dela. V tem smo pri nas, upal bi si reči, povsem uspeli. Ne samo zato, ker najboljši zgled daje direktor pod-

jetja, ampak tudi zato, ker posledice vsega tega naši ljudje občutijo ob izplačilih osebnih dohodkov.«

»Morda vas preseneča, da smo se odločili za linearno zvišanje osnov osebnega dohodka,« je dodal Anton Bitenc. »Vendar naj povem, da smo imeli le toliko sredstev, kot jih je bilo potrebno za navedeno zvišanje osnov osebnega dohodka, ne da bi zaradi tega morali poseči v sklade. Če bi ravnali drugače in če bi bilo več denarja, je tudi vprašanje, kakšna bi potem bila razmerja v višini osebnih dohodkov za posamezne kategorije dela, ki so zdaj, vsaj mislimo tako, dobra. Zato sodimo, da linearno zvišanje vseh osnov za enak znesek ne bo povzročilo neskladij. Če pa bi jih, bomo o vsem pač vnovič preudarili. Delavci nas bodo na kaj takega pač prvi opozorili, če bo seveda potrebno. Vsak mesec namreč pri nas izobesimo seznane z vsemi zasluži.«

Še tole: na našo odločitev o linearnem zvišanju osnov je razen navedenega vplivalo še nekaj povsem človeškega: vemo, da so se življenjski stroški v enaki meri povišali za vse — tako za tiste, ki slabše zaslužijo, in za tiste, ki prejemaajo več!«

MILAN GOVEKAR

Ob zaključku redakcije

• CELJE

Predsedstvo ObSS Celje je na svoji zadnji seji minuli četrtek razpravljalo o vsebinskih in kadrovskih pripravah na obne zbere osnovnih sindikalnih organizacij, ki naj bi bili v tej občini med 15. oktobrom in 30. novembrom letos.

V obširni in razgibani razpravi so člani predsedstva še zlasti poudarili skrb za izbiro kar najboljših kandidatov za nova vodstva osnovnih organizacij sindikata. Glede vsebinskih priprav na obne zbere pa so menili, da morajo osnovne organizacije po kolektivih storiti vse, da bi se razprava usmerila na konkretne dogovore o razreševanju vseh tistih vprašanj, ki neposredno vplivajo na materialni in družbeni položaj delavcev. Pri tem še zlasti gre za konkretizacijo njihovih stališč in zahteve glede najnižjega osebnega dohodka in politike delitve po delu, varstva pri delu in delovnih pogojev, izobraževanja, usposabljanja in kulture delavcev, nadomestila za čas boleznih do 30 dni, rekreacije in oddiha ter politike regresiranja letnih dopustov. Se posebej pa velja trezno proučiti možnosti razreševanja stanovaljske problematike.

Takšna vsebinska usmeritev v bistvu pomeni tudi konkretizacijo sklepov in stališč preje konferencie slovenskih sindikatov. Prav zaradi tega se bodo celjski sindikati v prvi polovici oktobra — vsekakor pa pred začetkom občnih zborov osnovnih sindikalnih organizacij — sestali na svoji konferenci, da bi sprejeli tudi konkretne naloge v zvezi z uresničevanjem političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov.

Podrobneje o tej seji bomo poročali v naslednji številki Delavske enotnosti.

-mG

JANEZ VOLJC

ŠE KORAK NAPREJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

na služba. Sprejeli so ga na sestankih v obratih in v delovnih skupinah, in ko so se dogovorili o prihodnjih nalogah, so se šele pogovorili, kdo je najbolj sposoben, da bi ta koncept uresničil.

USPEHI SO VEČJI

Lanski plan proizvodnje so presegli za 12%. Število zaposlenih se je povečalo za 18%, realizacija pa za 32%.

Pravijo, da je tolikšen uspeh posledica treh dejavnikov: povečanja delovnih storilnosti, količinskega povečanja proizvodnje in del na obmorskem področju, kjer je moč graditi tudi pozimi.

Nekaj podatkov:

Lani so povečali delovno storilnost — v primerjavi z letom 1968 — za 8,2%. Celotni dohodek je bil večji za 17%. Dohodek za 54%, dobiček pa za 197%. Poslovni stroški so se povečali za 6%. Za osebne dohodke so porabili lani 29% več sredstev, za sklade pa so ustvarili kar 182% več kot predlani. Skladi so zajeli lani 9,2% celotne realizacije, leta 1968 pa komaj 4%.

V vseh sektorjih (Ljubljana, Novo mesto, Krško, Hvar, Reka in Poreč) je lani delalo poprečno 1788 ljudi. Med njimi je bilo 27 inženirjev, 71 tehnikov, 3 diplomirani pravniki, en ekonomist, 27 ekonomskih tehnikov, 52 delovodij in 71 drugih strokovnjakov. Nekvalificiranih je bilo le 308 zaposlenih.

V poročilu o lanskem gospodarstvu pravijo:

»Z doseženimi uspehi se seveda ne moremo zadovoljiti. Se naprej si bomo prizadevali, da bi se podjetje razvijalo in se zavzemali predvsem za povečanje delovne storilnosti, zmanjšanje stroškov in za boljše izkoriščanje zmogljivosti.«

Te težnje so uveljavili tudi v letošnjem gospodarskem načrtu, ki predvideva, da bodo povečali proizvodnjo za 22%. Sodijo, da je ta načrt realen, ker temelji »na proizvodnih možnostih, pogojih gospodarjenja, ki jih predvidevamo v letošnjem letu, na oceni poslovanja v lanskem letu, na samoupravnem dogovarjanju, na spremembah in dopolnitvah samoupravnih in drugih predpisov podjetja in na skrajšanem delovnem času.«

Naloga, ki so si jo zadali, torej ni majhna.

»Izpolnili jo bomo le tedaj,« pravi Roman Jevšek, »če bo pri samoupravnih odločitvah sodelovalo čim več proizvajalcev. To je zdaj tudi glavna skrb sindikalne organizacije.«

VSAK PROIZVAJALEC NAJ SE POČUTI KOT ČLAN SINDIKATA

In spet govorimo o sindikatu. Tajnik pojasni:

»Skušamo zagotoviti široko razpravo o vseh pomembnih zadevah v podjetju. Radi bi uveljavili tak sistem samoupravljanja, da ne bi odločali le odbori

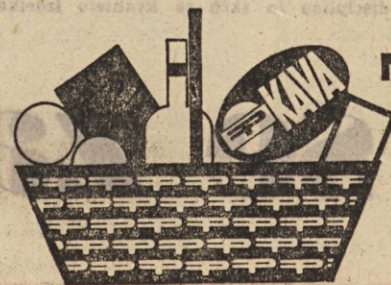
in komisije, sveti enot in delavski svet, pač pa da bi proizvajalci že pred sprejemom odločitev vedeli, za kaj gre, in bi povedali svoje mnenje. Seveda pa bodo te razprave bolj ustvarjalne, če se bodo delavci počutili na svojem delovnem mestu tudi kot člani sindikata. Ne težimo namreč samo k temu, da bi proizvajalci sodočloali, želimo tudi, da bi bile njihove samoupravne odločitve koristne in preudarne.«

Ko so pred meseci pripravljali samoupravni dogovor gradbenih delavcev na Slovenskem, so v Pionirju najprej ustanovili komisijo, ki je ugotovila, če je podjetje sposobno uresničiti vse obveznosti tega dogovora. In ko so vedeli, kaj vse bodo morali storiti, da bi spoštovali ta samoupravni akt, so »stopili pred ljudi«, se dogovorili o ukrepih in šele potem zadolžili svoje vodstvo, naj dogovor podpiše.

Tako delajo v novomeškem »Pionirju«, in njih dejavnost je med drugim uspešna tudi zato, ker vedo, za kaj potrebujejo sindikat.

JANEZ VOLJC

OB NAKUPU NE POZABITE

MARKET

SUPERMARKET

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
ribnica NA KREDIT

Kot smo poročali že v prejšnji številki, se je v dneh med 7. in 13. avgustom mudila v gosteh republiškega sindikalnega sveta tričlanska delegacija ukrajinske zveze sindikatov, ki jo je vodila sekretarka zveze Vera Sivolob. Pred odhodom delegacije iz Slovenije je predsednik RS ZSS Tone Kropušek skupno z nekaterimi svojimi sodelavci priredil v Mariboru zaključni razgovor s člani ukrajinske delegacije. Razgovora so se udeležili tudi predstavniki mariborskega občinskega sindikalnega sveta in nekateri drugi predstavniki družbeno-političnega življenja v tem mestu.

Priprave na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

V tej rubriki objavljamo zanimive primere iz naše samoupravne prakse, povzete iz več kot sto prispevkov, ki jih delovni kolektivi Jugoslavije pripravljajo za II. kongres samoupravljalcev in ki so nedvomno najprepričljivejši dokaz globine in širine samoupravljanja, ki smo ju že dosegli.

Nekaj bo treba spremeniti

Industrija stekla iz Pančeva je svoj prispevek za drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije poimenovala IZKUŠNJE V SAMOUPRAVNEM ODLOČANJU O AKUMULACIJI IN RAZŠIRJENI REPRODUKCIJI. Naslov sam dovolj zgovorno pripoveduje o tem, kaj so steklarji iz Pančeva želeli sporočiti drugemu kongresu. Zato naj povemo le še to, da so v tem svojem prispevku steklarji iz Pančeva zelo naravnost spregovorili o vplivih gospodarskega sistema na samoupravno odločanje o akumulaciji in razširjeni reprodukciji. Zato smo jim tudi odstopili del prostora v našem tedniku.

Steklarji v Pančevu ugotavljajo, da v minulem desetletnem obdobju krepitve materialne osnove neposrednega samoupravljanja ni uspela dohiti razširitve obsega družbene vsebine samoupravljanja. To dejstvo sicer pri njih nikoli ni razplamtelo konfliktov — kot sami pravijo, predvsem zavoljo tega, ker so steklarji došli samoupravljanje kot svojo vsakdanjost, ker so ta sistem sprejeli s polno mero zaupanja in s prepričanjem, da lahko medsebojne odnose ter odnose z družbeno skupnostjo urejujejo le na osnovah, ki jih daje sistem samoupravnega odločanja.

Za veliko večino delovnih kolektivov velja ta njihova ugotovitev. In prav zato v Pančevu tudi sodijo, da bi prav ta ugotovitve morala spodbuditi prizadevanja za hitrejšo prilagajanje gospodarskega sistema današnji stopnji razvitosti tržišča, predvsem pa stopnji razvoja samoupravnih odnosov. Opozarjajo pa na naslednje štiri skupine problemov, ki po njihovem odločno vplivajo na materialno osnovo samoupravnega odločanja in na politiko razširjene reprodukcije.

- zamrzovanje cen gotovih izdelkov ob tem, ko se cene večine surovin, goriv in storitev svobodno oblikujejo;
- zajemanje družbene skupnosti iz ustvarjenega dohodka;
- nestabilnost gospodarskega sistema;
- neustrezní ukrepi družbene skupnosti glede likvidnosti v gospodarstvu.

Torej najprej o družbenem urejanju cen.

V Industriji stekla v Pančevu sodijo, da bi morala intervencija družbene skupnosti na področju cen pomeniti objektivno nujno, s pomočjo katere naj bi dosegli družbeno reprodukcijo v zaželenem obsegu in v določeni dejavnosti oziroma panogi. Če pa ta intervencija izgubi tak svoj pomen in smisel, potem se neizbežno sprevrže v lastno nasprotje.

»Polnih osem let smo že poslovali samostojno in družbena skupnost ni čutila potrebe, da bi za naše proizvode uvedla družbeno kontrolo cen. Pa tudi s svojim ravnanjem ji nismo dali povoda za tak ukrep: čeprav so se cene surovin in uslug stalno dvigale, cen steklu nismo povečali. In tako kot ni bilo vzroka za uvedbo kontrole cen za ravno steklo v letih 1952 do 1960, tako je bila toliko manj upravičena v tem letu uvedena kontrola!«

In kakšni so bili globlji vzroki za ta ukrep »družbe«?

»Nikoli nismo uspeli zvedeti za dejanske vzroke. Sleherni pаметen razlog bi v našem kolektivu našel na razumevanje, toda s tem, da bi naj imeli monopolističen položaj, se nikoli nismo mogli strinjati. Saj monopol ni v tem, če je nekdo edini proizvajalec na tržišču; za monopolizem gre šele tedaj, ko si kak proizvajalec iz svojega položaja kuje dobičke.«

V Pančevu pojasnjujejo, da so svoje izračune posredovali vsem tistim, ki so lahko odločali,

ali je ali ni potrebno uvesti družbeno kontrolo cen za ravno steklo. Dokazali so, da je njihova zasluga, ker so uspeli paralizirati vpliv povečanja stroškov, zvišanja cen reprodukcij materialov in tudi znatno višjih družbenih prispevkov.

Čeprav so dokazali — pomagalo ni:

od tega časa dalje je vladalo prepričanje, da je Industrija stekla Pančevu monopolist v proizvodnji ravnega stekla in ni zalogo niti to, da so bile kasneje zgrajene še tri tovarne ravnega stekla.

In v čem je smisel te družbene kontrole nad ceno ravnega stekla?

V Pančevu pravijo, da smisla ne vidijo in da zato ne razumejo takega ukrepa. Tembolj, ko proizvodnja stekla, pravzaprav steklo samo, le simbolično sodeluje v vrednosti nekaterih finalnih proizvodov.

Izračun so v Pančevu pripravili še pred zadnjimi podražitvami, kar pomeni, da se je razmerje kvečjemu poslabšalo. Ugotovitve pa so resnično zanimive.

● Pri ceni dvosobnega stanovanja — 150.000 dinarjev — znaša vrednost vgrajenega ravnega stekla 800 dinarjev ali 0,53 odstotka vrednosti, cena pleskarskih del pa 5000 dinarjev ali 3,35 %.

● V ceni »fička« — 18.000 dinarjev — je vrednost stekla 205 dinarjev ali 1,14 % cene avtomobila.

Pa komentar? Cene stanovanj in cene »fič-

kov« so medtem že nekajkrat zdrvele navzgor. Cene steklu pa so še kar naprej zamrznjene.

V Industriji stekla v Pančevu še pristavljajo:

»Kaj lahko se je prepričati, da z družbeno kontrolo cen ravnega stekla ne ščitimo nobenih življenjsko pomembnih interesov družbene skupnosti!«

Zaključke, ki jih v tem primeru posredujejo proizvajalci ravnega stekla iz Pančeva drugemu kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, bi lahko takole povzeli:

● Sedanja družbena kontrola cen ravnega stekla ne ščiti nobenih družbenih interesov. Gre namreč za proizvod, ki nima večjega pomena ne v družbeni reprodukciji ne pri zaščiti standarda delovnih ljudi. Skratka, takšna kontrola cen nikogar ne ščiti, vsekakor pa deluje sila nestimulativno na proizvajalca in neposredno vpliva na izločanje sredstev za razširjeno reprodukcijo.

● Čimprej bi bilo potrebno uresničiti že zdavnaj obljubljeno selekcijo kontrole cen. Danes postaja že vsaka zahteva po spremembi cene bogoskrunstvo — ne glede na upravičenost zahteve, na vpliv na stabilnost dinarja, življenjskih stroškov! Skrajni čas je, da zvezna skupščina, zvezni izvršni svet in drugi organi družbene odgovornosti uveljavijo ukrepe, s katerimi bodo zagotovili samostojnost proizvajalcev pri odločanju o lastni akumulaciji in razširjeni reprodukciji.

Tako o tem steklarji iz Pančeva. Nam pa preostane še napoved: o odnosih z družbeno skupnostjo in o njenem zajemanju v ustvarjenem dohodku — prihodnjic.

S. B.

Pravna posvetovalnica DE

● Vprašanje:

Od 1. 10. 1968. leta dalje sem v rednem delovnem razmerju in sem prijavljena v socialno zavarovanje. Od leta 1930 do 1939. leta sem bila zaposlena pri gozdnem gospodarstvu, od leta 1950 do 1962. leta pa sem bila zaposlena na bratovi kmetiji. Bila sem zaposlena več kot 12 ur dnevno in mi je brat dajal mesečno plačo, vendar nisem bila socialno zavarovana. Sedaj sem stara 61 let.

Zanima me, če lahko še uveljavim čas zaposlitve pri bratu kot zavarovalno dobo in koliko let pokojninske dobe moram imeti, da bom pridobila pravico do pokojnine.

A. L. — MARIBOR

● Odgovor:

Zavarovanka pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni 55 let starosti in 20 let pokojninske dobe. Če se ni dopolnila 20 let pokojninske dobe, pridobi zavarovanka pravico do pokojnine, če ima vse zavarovalne dobe skupaj najmanj 15 let in od tega najmanj 40 mesecev v zadnjih petih letih ali 80 mesecev v zadnjih desetih letih in pod pogojem, da je dopolnila starost 60 let.

Ker ste že dopolnili starost 60 let, bi torej pridobili pravico do pokojnine, če bi dokazali najmanj 15 let zavarovalne dobe in da ste bili v zadnjih petih letih zavarovani najmanj 40 mesecev.

Po 184. členu temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju so lahko zavarovanci in druge osebe do 31. 12. 1967. leta vložile zahtevo, da se jim s pričami ugotovi zavarovalna doba. Po preteku tega roka morejo take zahteve vložiti le še tisti, ki iz objektivnih vzrokov tega niso mogli prej storiti, kakor tudi tisti, ki niso bili v delovnem razmerju, če vstopijo v delovno razmerje, vendar morajo zahtevo vložiti v roku enega leta od ponovnega vstopa v delovno razmerje.

Ker ste ponovno vstopili v delovno razmerje dne 1. 10. 1968. leta, ki bili morali vložiti zahtevek vsaj do 1. 10. 1969. leta.

M. VEHOVEC

KUPON za pravno posvetovalnico DE

pohištvo in oprema za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

... v jugoslovanskih sindikatih

SVET ZSJ

SE JE DRUGI KROG ZAČEL

Zadnja številka beograjskega Rada prinaša obširen intervju s sekretarjem Sveta ZSJ Marjanom Rožičem, ki je kot predstavnik jugoslovanskih sindikatov prisostvoval nekaterim zadnjim sejam v zveznem izvršnem svetu, posvečenim predvsem iskanju novih rešitev v gospodarskem sistemu. To je tudi osnovna tema novinarjevega razgovora s sekretarjem sveta ZSJ Marjanom Rožičem.

V odgovoru na vprašanja je Marjan Rožič med drugim dejal, da so dosedanje razprave brez dvoma veliko pripomogle k temu, da lahko pričakujemo dobre in ustrezne sistemske rešitve. Pri tem pa je sekretar Sveta ZSJ poudaril:

»... Nujno je, da vse spremembe v sistemu dobijo čim večji značaj javnosti, se pravi, da se morajo predvsem delovni ljudje v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih in v komunalnem sistemu angažirati pri iskanju realnih ocen in progresivnih samoupravnih rešitev. To ni formalno demokratična ali samo proceduralna zadeva, temveč predvsem vsebinsko vprašanje; nujno je, da v nadaljnjem delu ne bi ostali samo v okvirih pristojnih komisij ali celo drugih anonimnih skupin, temveč da zagotovimo, da bo združeno delo razpravljalno o svoji usodi in jo tudi oblikovalo, saj bo s tem sprejelo nase tudi odgovornost za bodoče tokove gospodarskega razvoja...«

Ko pa je Marjan Rožič govoril o neposrednih prizadevanjih in nalogah sindikatov, je dejal:

»Zveza sindikatov ob tej priložnosti — ko iščemo nove rešitve v gospodarskem sistemu — zavestno zastavlja vsebinska vprašanja gospodarske in družbene reforme, prepričana pri tem, da je možno samo po tej poti priti do doslednejših rešitev. Vendar pa pri tem ni dovolj, da bi se sindikati angažirali samo pri oblikovanju novega gospodarskega režima, bolj kot kdajkoli doslej je namreč potrebno oblikovati tudi družbeno vzdušje, v katerem bo možno dosledneje kot v prejšnjih časih razbijati iluzije. Ni namreč mogoče sprejeti mnenja, da je sistem dober samo tedaj, kadar kot neki čudodelni dedek Mráz vsakomur daje vse: dohodek pa nižje stroške pa višjo produktivnost... Sistem je namreč tisti družbeni okvir, ki skupaj z drugimi dejavniki pogojuje uspešno gospodarjenje, poslovnost, znanje, visoke delovne rezultate in podobno... Pogoji gospodarjenja praviloma niso objektivni, zavoljo česar je potrebno težiti k relativni objektivizaciji, vendar je pri tem potrebno gospodarjenje bolj prilagajati pogojem in ne obratno! Če se bomo tudi v prihodnje čedalje bolj posluževali normativov svetovnega tržišča in poslovanja, potem je povsem razumljivo, da si bo združeno delo samo sebi postavljalo čedalje bolj ambiciozne naloge, da bi se tako čim uspešneje vključilo v svetovne gospodarske tokove.

Po dopustih bomo v Svetu ZSJ razvili zelo živahno dejavnost v zvezi s sistemskimi vprašanji. Ustanovili smo šest strokovnih skupin, ki proučujejo posamezna področja sistema, organizirati mislimo razpravo o nekaterih nerazrešenih vprašanjih s predstavniki vseh skupščinskih komisij in ZIS. Komisija Sveta ZSJ in drugi organi bodo izoblikovali stališča o posameznih problemih, pomembnejše probleme pa bomo obravnavali bodisi na sejah predsedstva ali plenuma Sveta ZSJ. Predvidevamo tudi tesnejše sodelovanje in usklajeno dejavnost s centralnimi odbori sindikatov in republiškimi sveti. V teh prizadevanjih name ravamo angažirati tudi nekatere znanstvene delavce. S takšnimi in drugimi konkretnimi dejavnostmi želimo v sindikatih na osnovi že pridobljenih ugotovitev pomagati pri iskanju rešitev, ki bodo dejansko pospešile gospodarski in družbeni razvoj.

NAGRAĐA LISTU PODJETJA RIO

HRVATSKA

Tudi letos je občinski sindikalni svet na Reki podelil nagrade najboljšim tovarniškim listom in informativnim službam v delovnih organizacijah. Posebna ocenjevalna komisija je tokrat prisodila nagrado za informiranje v minulem letu listu reške industrije oblačil RIO, glasilo transportnega podjetja Transjug pa je dobilo diplomu. Razen teh priznanj je komisija nagradila tudi nekatere delavce, ki se ukvarjajo z informiranjem v delovnih kolektivih.

S temi nagradami želi reški občinski sindikalni svet spodbuditi podjetja, informativne službe in sindikalne organizacije, da bi se čimbolj zavzele za informiranje v kolektivu. Pobuda, ki bi jo vsekakor kazalo uveljaviti še kje drugje!

BREST POHIŠTVO

VAŠE POHIŠTVO V LETU 1970

Izbirajte PATRICIJA

CLAUDIJA

ALEKSANDRA

ali nova FLORIDA

Za vas izdeluje

BREST Cerknica

Neuresničljive ambicije?!

Pred skupščinsko razpravo o srednjeročnem
razvoju Jugoslavije

(NADALJEVANJE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE)

Gospodarstveniki Hrvatske sodijo, da bi bil lahko njihov razvoj hitrejši, če bi res vsi dosledno uresničevali cilje reforme. Tako pa nam ni uspelo razširiti materialne osnove samoupravljanja in razbremeniti gospodarstva. Nasprotno, cene rastejo hitreje, kot smo predvidevali, gospodarski razvoj pa še naprej zavirata nelikvidnost in prezadolženost. Zaradi vseh teh dejstev ugotavljajo gospodarstveniki, da je v Hrvatski naraščal družbeni proizvod v času reforme le po 5,9 % na leto.

Kljub temu pa v SR Hrvaški računajo, da jim bo do leta 1975 uspelo povečati dohodek od sedanjih 800 dolarjev na prebivalca, na 1000 dolarjev — če jim bo uspelo posodobiti gospodarstvo in se učinkovito vključiti v mednarodno delitev dela. Hitrejši gospodarski razvoj naj bi dosegli s povečanjem izvoza blaga, ki naj bi naraščal hitreje kot družbeni proizvod, s povečanjem uvoza, ki pa naj bi rasel počasneje od naraščanja izvoza, ter z bistveno večjim prilivom deviz, ki naj bi zmanjšal kronični deficit plačilne bilance.

Načrtovalci razvoja te republike so izračunali, da bi družbeni proizvod lahko naraščal celo po 8 ali 9-odstotni letni stopnji, če bi uspeli gospodarstvo bolje organizirati in aktivirati investicijske naložbe, ki še vedno niso polno izkoriščene. Osnovni dejavnik gospodarskega razvoja bo ostala slej ko prej industrija, v industriji pa predelava kovin, ladjedelništvo, proizvodnja orodnih strojev in elektro opreme. V Hrvaški si obetajo velike uspehe tudi v razvoju petrokemijske in farmacevtske industrije ter pri proizvodnji aluminija. Samo po sebi se razume, da si obetajo največ deviz od naraščanja turističnega prometa, predvsem pa od obiskov inozemskih turistov ob jadranski obali.

Tudi Makedonija še vedno sodi — čeprav je dosegla dokaj visoko stopnjo razvitosti — med nerazvita področja države, z nižjim narodnim dohodkom ter z nižjo stopnjo industrializacije, kot je poprečje v državi. Zato si bodo — sodeč po dosedanjih razgovorih o možnostih razvoja Makedonije — v prihodnjih petih letih zlasti prizadevali modernizirati gospodarstvo, hkrati pa povečati v strukturi celotne industrije udeležbo kovinske in elektroindustrije ter kemične industrije. Veliko si obetajo tudi od razvoja kmetijstva, kjer nameravajo povečati proizvodnjo riža, bombaža, zgodnjih povrtin, živalske krme, in od vinogradništva ter sadjarstva.

Vendar pa bo razvoj gospodarstva te republike še naprej obremenjevala relativno visoka nezaposlenost prebivalstva. Primanjkovalo jim bo tudi lastne akumulacije za investiranje v razvoj. Razumljivo, da nameravajo najti čimveč kreditov iz tujine, pričakujejo pa tudi rednejšo pomoč iz zveznega sklada za kreditiranje razvoja manj razvitih republik in pokrajin.

O možnostih razvoja Slovenije v prihodnjih petih letih smo že pisali, zato naj v tem »pregledu želja« nadaljujemo s Srbijo. V tej republiki predvidevajo, da bodo v prihodnjih letih lahko povečevali družbeni proizvod v poprečju od 7 do 8 odstotkov na leto. Največ si obetajo od razvoja industrije, v industriji pa od razvoja tistih panog, ki imajo izrazite prednosti, kot so: elektrogospodarstvo, proizvodnja in predelava nafte, bakra, cinka in svinca, proizvodnja potniških in tovornih vozil, strojev, kablov in še od razvoja petrokemije, farmacevtske industrije in živilske industrije.

Za teritorialno strukturo republike je značilen velik delež premalo razvitih področij — Kosovo je najmanj razvito v državi — in področji, ki zaostajajo v razvoju za osrednjo Srbijo — tako je Vojvodina. Zato si bodo gospodarske organizacije in višje asociacije združenega dela zlasti prizadevale utrditi proizvodno-tehnološke, organizacijske in kadrovske komplekse proizvodnje ter jih povezati v učinkovite integracijske celote, ki se bodo lahko enakopravno vključevale v mednarodno delitev dela.

Na Kosovem nameravajo v prihodnjem obdobju razvoja hitreje razvijati predelovalno industrijo, v okviru le-te pa živilsko industrijo, medtem ko bodo industrijo surovin integracijsko zaokrožali, njene zmogljivosti pa bolj intenzivno izkoriščali. Sodijo, da lahko sprčo visokega naravnega prirasta in nizke stopnje zaposlenosti prebivalstva le z razvojem industrije ublažijo probleme zaposlovanja, hkrati pa ustvarjajo produktivne centre, ki bodo vplivali na razvoj kmetijske proizvodnje. Gospodarstveniki te pokrajine sodijo, da bi lahko več kot doslej iztržili tudi od turizma — če bodo zgradili sodobne ceste. Zato nameravajo samo v gradnjo infrastrukturnih objektov v prihodnjih petih letih vložiti kakih 2200 milijonov dinarjev. Družbeni proizvod naj bi povečali na leto za 14 %.

Na Kosovem so najmanj razvite družbene službe. Samo za najbolj nujne potrebe teh služb bodo v prihodnjem obdobju investirali približno 770 milijonov dinarjev.

Vojvodino pa najbolj tare pretežno agrarna struktura gospodarstva, nizka akumulativnost in prezadolženost, avtarktičnost v proizvodnji, razdrobljenost zmogljivosti, ekstenzivno zaposlovanje in še druge značilnosti nerazvitega gospodarstva. Udeležba industrije v skupnem gospodarstvu se je od leta 1965, ko je znašala 26,2 %, letos povzpela na 27,3 %, udeležba kmetijstva pa se je zmanjšala od 47,9 % na 43,9 %. Zaradi takšne strukture vojvodinskega gospodarstva, ima Vojvodina vse manj možnosti, da bi financirala svoj razvoj z lastnimi sredstvi. Podatki iz zaključnih računov gospodarskih organizacij razkrivajo, da so obveznosti, ki izhajajo iz anuitet, v primerjavi s skupnimi sredstvi skladov in amortizacije znale leta 1965 28,3 %, predlanskim pa že 58 %. To razmerje je za kmetijstvo še bolj ugodno. Leta 1965 je bilo 24,5 %, leta 1968 pa 71,8 %.

Vojvodina je v vsem povojnem obdobju relativno zaostajala v razvoju za drugimi področji v državi — stopnja naraščanja narodnega dohodka na prebivalca je v letih 1948—1970 znašala v državi, v Srbiji in drugih republikah približno 5 %, a v Vojvodini 4,7 % — zato si bodo v prihodnjih letih prizadevali, da bi stopnja družbenega proizvoda naraščala za 8 % na leto. Takšno naraščanje naj bi jim omogočil zlasti povečan izvoz, ki naj bi se povečal vsako leto za 11,7 %. Ocenjujejo, da bi ob takšnem naraščanju družbenega proizvoda porastla življenjska raven vsako leto za 8 %, zaposlitev pa za 2,5 %.

Pred nami so šele prve konkretne želje in predvidevanja razvoja Jugoslavije, zato jih ne kaže ocenjevati preveč črnogledno. Kakor je znano, zvezna skupščina srednjeročnega načrta ne bo sprejemala po hitrem postopku, ampak šele po javni razpravi. Se prej pa se morajo izteči tudi vsi dogovori o razvoju med republikami. Nič torej ne kaže, da bi načrt razvoja sprejemali že letos, kar pa lahko njegovi vsebini samo koristi.

V. B.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka,

BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

V RUDNIKU LIGNITA VELENJE IN V TERMoeLEKTRARNI ŠOŠTANJ TRDIJO:

PREMOGA NE KAŽE KAR TAKO ODPISATI

Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj sta pripravila investicijski program za gradnjo nove TE Šoštanj IV z močjo 320 MW. Program razvoja premogovništva v naši republiki, ki ga je lani izdelalo poslovno združenje za energetiko, ni dokončen in ne predstavlja optimalne rešitve za slovensko premogovništvo — trdijo v Velenju in Šoštanju

Nedavno tega je objavil republiški sekretariat za gospodarstvo informacijo o optimizaciji razvojnega programa za energetiko v naši republiki. V javno razpravo sta se vključila tudi Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj, ki sta v iskanju najbolj racionalnih variant pri zagotavljanju perspektivne oskrbe slovenskega gospodarstva in drugih potrošnikov z električno energijo pripravila tudi investicijski program za gradnjo nove Termoelektrarne Šoštanj IV z močjo 320 MW. V informaciji republiškega sekretariata za gospodarstvo pa gradnja tega elektroenergetskega objekta ni niti predvidena niti omenjena.

Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj v svojih stališčih posebej poudarjata, da sama informacija oziroma predlagana optimizacija nima najboljših osnov. V informaciji je namreč zapisano, da je program razvoja premogovništva v Sloveniji, ki ga je lani izdelalo Poslovno združenje za energetiko, dokončen in da predstavlja tudi optimalno rešitev za premogovništvo. Obseg proizvodnje v premogovnikih pa naj bi, po predlogu programa razvoja premogovništva, odstopal od možnosti, ki jih nudijo razpoložljive kapacitete slovenskih rudnikov, ne upoštevaje pri tem v prvi vrsti še posebej izkoriščanja vrednih zalog premoga. Samo v Saleških dolini pa je na primer več kot 700 milijonov ton lignita, od česar je več kot 300 milijonov ton zaloga, ki že zdaj predstavlja pomembno in takoj razpoložljivo nacionalno energijsko surovino, ki je ne bi smeli kar tako »odpisati«!

ZALOGO PREMOGA NISO OMEJENE!

Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj v izoblikovanih stališčih tudi izpodbijata trditve iz informacije republiškega sekretariata za go-

spodarstvo, češ da je pokrivanje novih potreb po električni energiji samo z novimi termoelektrarnami omejeno predvsem zaradi omejenih zalog premogovnih proizvodnih v premogovnikih in relativno visokih cen premoga. Ta trditve ni povsem točna. Zaloga premoga je precej, saj je samo v velenjskem premogovnem bazenu močje v naslednjih 60 letih nakopati najmanj po 5 milijonov ton lignita letno. Edina omejitev je pravzaprav v ekonomičnosti izkoriščanja premoga, to vprašanje pa je v neposredni zvezi s konkurenčnostjo termoelektrarn.

V Rudniku lignita Velenje in v Termoelektrarni Šoštanj še poudarjajo, da vplivajo na zmanjšanje porabe premoga v široki potrošnji pa tudi v industriji predvsem transportni stroški, ki vse bolj zožujejo območje, na katerem premog še zdrži konkurenčno bitko z drugimi gorivi. To je posebej pereče zlasti pri lignitu, ki ima nizko kalorično vrednost in transportni stroški bistveno vplivajo na prodajno ceno. Velenjski rudarji zato gradijo perspektivno predvsem na večji porabi lignita na kraju izkopa. In ker v Sloveniji še lahko računamo na porabo premoga za

proizvodnjo električne energije, bi morali s tem primarnim virom energije resneje računati tudi v prihodnje.

Z NOVO TERMoeLEKTRARNO ŠOŠTANJ IV BI POKRILI PRIMANJKLJAJ ELEKTRIČNE ENERGIJE

Informacija republiškega sekretariata za gospodarstvo mimo drugega navaja trditve, da ni mogoče pokrivati primanjkljaja električne energije z novimi termoelektrarnami na premog oziroma s hidroelektrarnami do leta 1975, ko naj bi začela obratovati nova nuklearna elektrarna. To pa, kot trdijo v Velenju in Šoštanju, ni povsem točno. Z novo Termoelektrarno Šoštanj IV, za katero so načrti narejeni, bi bilo mogoče pokriti celoten primanjkljaj električne energije v Sloveniji. Tako vsaj navajata v svojih stališčih Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj.

In še na dve pomanjkljivosti oziroma netočnosti opozarjata Rudnik lignita Velenje in Termoelektrarna Šoštanj. Gradnja novih termoelektrarn na premog, kot piše v informaciji, ne bi povzročila prekomernega večanja porabe premoga. Ob upoštevanju zaloga premoga je tre-

ba računati tudi z dolgi roki izkoriščanja. Rudarji pa se tudi zavedajo, da bo mogoče konkurirati drugim energetskim virom le ob optimalnem izkoriščanju zmogljivosti ter z modernizacijo proizvodnih kapacitet.

Sicer pa so v informaciji republiškega sekretariata za gospodarstvo navedene le potrebne dodatne investicije za povečanje proizvodnih zmogljivosti premogovnikov. Hkrati pa je samo omenjena rešitev preskrbovanja nuklearne elektrarne z domačim »gorivom«. Prav bi nedvomno bilo, da bi v informaciji navedli potrebe po investicijskih vlaganjih v obeh primerih, ne pa samo pri premogovnikih, čeprav je treba nedvomno upoštevati tudi dejstvo, da samo pridobivanje uranove rude še ne omogoča preskrbe elektrarne z domačim »gorivom«.

V predlogu optimizacije razvojnega programa za energetiko v Socialistični republiki Sloveniji bi torej morali, kot menijo v Rudniku lignita Velenje in v Termoelektrarni Šoštanj, mnogo bolj upoštevati razpoložljive energetske surovine ter objektivne obravnavati vse prednosti posameznih vrst energije.

Razen tega tudi menijo, da bi bilo treba spremeniti izhodišča programa za razvoj premogovnikov v Sloveniji, ki jih je leta 1969 izdelalo Poslovno združenje za energetiko, in predlog optimizacije razvojnega programa za energetiko v SR Sloveniji, če se pokaže smotrna gradnja nove Termoelektrarne Šoštanj IV, z močjo 320 MW, za katero pa je investicijski program že pripravljen. (vš)

● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI

ZBOR DELOVNIH LJUDI NI LE POSVETOVALNI ORGAN

Ceprav se je v dosedanjem razvoju samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah zbor delovnih ljudi uveljavil predvsem kot oblika razpravljanja, predlaganja, informiranja itd., o čemer sem zapisal nekaj misli v članku, objavljenem v prejšnji številki Delavske enotnosti, pa zasledimo tudi primere, ko zbor delovnih ljudi pomeni obliko neposrednega odločanja. Zato bom v tem sestavku skušal opisati nekatere praktične rešitve delovnega področja zbora, na katerem se odloča, sklicevanje in vodenje zasedanja zbora ter o načinu sprejemanja sklepov na zboru.

Zbor delovnih ljudi kot oblika samoupravnega odločanja nujno terja zaustavitev delovnega procesa (zboru morajo imeti možnost prisostvovati vsi člani delovnega kolektiva) ali pa mora biti sklican izven delovnega časa (kar pa pogosto onemogoča udeležbo na zboru delavkam-materam, delavcem, ki se vozijo na delovno mesto itd.). Zato tudi delovno področje zbora v obravnavanih primerih ni široko opredeljeno, saj bi sicer v nasprotnem primeru zbor moral prepogosto zasedati.

Statut neke industrijske delovne organizacije opredeljuje delovno področje zbora delovnih ljudi takole:

- »Zbor delovne skupnosti je najvišji samoupravni organ v podjetju. Zbor delovne skupnosti razpravlja in odloča o naslednjih zadevah:
- o investicijskih vlaganjih, katerih predračunska vrednost presega 30 % nabavne vrednosti vseh osnovnih sredstev;
- o posameznih bistvenih zadevah in pristojnostih delavskega sveta podjetja, ki jih ta dá v odločitev delovni skupnosti ali jih ta zahteva;
- o odločitvi celotnega delavskega sveta pred potekom mandata dobe, če ni opravljal svojega dela v skladu z interesi delovnega kolektiva ali širše družbene skupnosti;
- o temeljnih vprašanjih organizacije in uvažanja obrambnih priprav članov delovne skupnosti.

Predno podrobneje opredelimo navedene pristojnosti, velja ugotoviti, da ni primerno določilo, po katerem je zbor delovnih ljudi »najvišji samoupravni organ v podjetju«. Zbora delovnih ljudi ni primerno opredeljevati niti kot »najvišji« niti kot »organ«. Zbora kot oblike neposrednega upravljanja ni mogoče meriti po njegovem nazivu, pomen in značaj mu daje širina

delovnega področja, opredelitev vprašanj, o katerih na zboru sodelujejo vsi člani delovne skupnosti. Zbor delovnih ljudi tudi ni »organ« samoupravno organizirane delovne skupnosti, saj ga sestavljajo vsi člani delovne skupnosti. Delovno področje zbora delovnih ljudi je v obravnavanem primeru dovolj jasno opredeljeno, saj so posamezne pristojnosti podrobneje določene v drugih določilih statuta. Tako statut določa, katere so »bistvene zadeve«, ki jih delavski svet lahko posreduje v odločanje zbora delovnih ljudi, določa razloge »za odpoklic celotnega delavskega sveta« itd.

V statutu obravnavane delovne organizacije je zbor delovnih ljudi organizacije združenega dela posebej opredeljen. Zato ni nejasno, ali gre v določenem primeru za pristojnost, o kateri neposredno odločajo vsi člani delovnega kolektiva ali pa le delovna skupnost članov organizacije združenega dela. Glede delovnega področja zbora delovnih ljudi v organizaciji združenega dela statut določa:

»Zbor delovnih ljudi je najvišji samoupravni organ v organizaciji združenega dela:

- predlaga in kandidira svoje člane v samoupravne in predstavniške organe;
- razpravlja o delu svojih članov v samoupravnih in v predstavniških organih;
- razpravlja o predlogih splošnih aktov in predlaga spremembe;
- obravnava poročilo o delu in poslovanju organizacije združenega dela;
- obravnava poročilo o delu samoupravnih organov;
- odloča o odpoklicu sveta organizacije združenega dela pred potekom mandata dobe, če ta ni opravljal svojega dela v interesu organizacije združenega dela ali v skladu s splošnimi akti podjetja;
- odloča o odpoklicu svojih članov v samoupravnih in predstavniških organih, če niso delovali v interesu podjetja in širše družbene skupnosti.

Glede opredelitve zbora delovnih ljudi organizacije združenega dela veljajo enake ugotovitve, kot za zbor delovnih ljudi podjetja. Delovno področje zbora delovnih ljudi organizacije združenega dela v navedenem primeru zajema le nekatere samoupravne zadeve, ki morajo ostati v neposredni

Kaj se zgodi, če pustovanje ali čisto navadna maškarada izbije sodu dno in kakšne so potlej posledice in samoupravne rešitve

BREŠT
POHIŠTVO

Janez Kaligar pa ga je do-
polnil:

Potlej so veliko govorili o

Predvsem zato, ker jih je
nuja prisilila, da so končno ven-
darle začeli postajati samo-
upravljavci.

JANEZ VOLJČ

Iz tega predloga o elementih za družbeno usmerjanje
dohodka je torej mogoče razbrati predvsem skrb za
smotno porabo družbenih sredstev, ne pa etatiistične tež-
nje, kot je bilo tudi mogoče slišati v dosedanji razpravi
o tem vprašanju. V. B.

V. B.

NOVA MOŽNOST ZA ZAPOSLOVANJE ŽENSK NA GORENJSKEM

Do konca leta bodo v novem Iskrinem obratu na Jesenicah zaposlili že blizu 140 delavk

Te dni pa smo lahko slišali novico, da je kranjska Iskra na Blejski Dobravi pri Jesenicah odprla nov obrat, kjer bodo montirali releje, jih justirali in pletli žične obleke za najrazličnejše elektronske in električne naprave, ki jih proizvaja ta kranjska tovarna.

Načrte za novi obrat kranjske
Iskre na Blejski Dobravi je iz-

Ne smemo pa pozabiti tudi na Gorenjsko kreditno banko, ki je za gradnjo nove Iskrine tovarne na Blejski Dobravi odobrila 1,5 milijona N-dinarjev kredita pod zelo ugodnimi pogoji. Vsekakor zgleden primer sodelovanja podjetja, občine, banke in zavoda za zaposlovanje!

M. Ž

Blizu 65 zaposlenih bo letos ustvarilo že za 3 milijone dinarjev realizacije. V velenskem Podzemnem salonu so si zadnja leta prizadevali, da bi kar najbolj modernizirali proizvodnjo in kupili najdosobnejše stroje ter tako povečali produktivnost dela, obenem pa tudi kar najbolj zadovoljili želje kupcev. Za dosego tega cilja pa so bili potrebni precejšnji napor, predvsem je bilo treba odredi

Velenjski Modni salon bo dosegel letos rekordno realizacijo, v dobrih meri po zaslugi povezovanja z inozemskimi tržišči. Nedavno tega so namreč sklenili z zahodnonemško tovarno perila FLOWBELL pogodbo za izvoz 1000 ekskluzivnih spalnih srajc in tako imenovanih televizijskih modelov na teden! Predvsem televizijski modeli, se pravi obleke, primerne za gledanje televizije in za sprejeme

Pogodba z zahodnonemškim partnerjem je sklenjena za daljše obdobje in je zdaj naloga kolektiva velenjskega Modnega salona, da strne vse sile, da doseže predvideni obseg proizvodnje in realizacije. To pa mu bo omogočilo tudi višje osebne dohodke, saj računajo, da bi se morali osebni dohodki povprezi v povprečju letos na približno 1050 danarjev.

(vš)

Tudi manjši kolektivi se vključujejo v izvoz

[illegible]

Določila v statutih delovnih organizacij o tem, kdo lahko skliče zbor delovnih ljudi, so zelo različna. Nekateri statuti poblašajo za zahtevo in za sklic zbora le delavski svet, v drugih primerih pa gre spet za več pooblaščenec. Tako, denimo:

»Sklic zbora delovne skupnosti lahko predlaga: desetina članov delovne skupnosti, delavski svet, tovarniški odbor sindikalne organizacije, glavni direktor, predsednica občine... Predlog za sklic zbora delovne skupnosti mora biti posredovan pisмено predsedniku delavskega sveta. Vsebovati

Vodstvo zbora delovnih ljudi v večini delovnih organizacij prevzame na zasedanju zbora izvoljeno delovno predsedstvo. Tako na primer: »Delo zbora delovne skupnosti vodi tričlansko delovno predsedstvo, ki ga predlaga predsednik delavskega sveta.« V nekaterih delovnih organizacijah vod-

Statut vsake delovne organizacije, ki uveljavlja zbor delovnih ljudi kot obliko neposrednega odločanja, mora vsebovati tudi določilo, s kakšnim številom na zboru prisotnih članov zbor sprejema svoje sklepe. Najpogostejše statuti določajo: »Zbor delovnih ljudi odloča z večino glasov navzočih članov.« Bolj poredko pa se za sprejemanje sklepov predvideva kvalificirana večina. Kvalificirano večino je zaradi obravnavane problematike glede prisotnosti na zboru težje doseči. Kljub temu pa nekateri statuti določajo: »Sklep je sprejet, če je zanj glasovalo več kot polovica vseh članov delovne skupnosti.« Ob tem pa naj ponovim ugotovitve iz začetka prejšnjega sestavka, da je smisel samoupravljanja v tem, da je vsaka odločitev odsev interesa članov delovne skupnosti. Ni pa potrebno posebej poudarjati, da mora taka odločitev odsevat interese večine članov delovnega kolektiva. Kolikor bolj torej interesi članov delovne skupnosti pomenjeni z vsebino neke odločitve — kar pa je za odločitve na zboru delovnih ljudi treba zagotoviti — tolik bolj lahko takšno odločitev imenujemo samopravno. PETER TOŠ

PETE

V SPLOŠNI BOLNIŠNICI SLOVENJ GRADEC REKONSTRUIRAJO INTERNI ODDELEK

DENAR SO PRISPEVALI TUDI ZDRAVSTVENI DELAVCI

Ko smo nedavno tega obiskali Splošno bolnišnico Slovenj Gradec, smo lahko opazili, da so se resno lotili rekonstrukcije internega oddelka bolnišnice. Za to so se odločili zaradi dotrajanosti zgradbe in naprav. Bolniški prostori so stari polnih 70 let, so nefunkcionalni, povrhu vsega pa prenatrpani, saj v sobah leži tudi po 20 do 30 bolnikov. Zaradi pomanjkanja prostora je na internem oddelku namesto 70 kar 117 postelj. Čajnih kuhinj ni, manjka prostorov za zdravstveno terapijo, ni dnevnih prostorov in umivalnic, premalo pa je tudi sanitarij.

V SOBAH DVA ALI NAJVEČ TRIJE BOLNIKI

Če bi se v slovenjgraški splošni bolnišnici odločili le za rekonstrukcijo stare zgradbe internega oddelka, bi bilo postelj za bolnike premalo. Zmogljivosti internega oddelka bi se v tem primeru zmanjšala za polovico. Zato so se odločili za dozdavo prizidka. Dela pri gradnji prizidka so zdaj v polnem teku. Interni oddelek splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu bo po opravljenih delih sodobno urejen, saj bodo v njem sobe

z dvema oziroma največ s tremi posteljami, vsaka soba pa bo imela tudi svojo umivalnico in stranišče. Standard bolnikov se bo torej občutno izboljšal.

Prva faza rekonstrukcije internega oddelka splošne bolnišnice Slovenj Gradec bo veljala dobrih 5 milijonov dinarjev, celotna rekonstrukcija pa kakih 10 milijonov dinarjev. Nov objekt bo povsem urejen prihodnje leto, celotna rekonstrukcija pa mora biti opravljena najpozneje do leta 1973.

Za prvo fazo del bodo v glav-

nem porabili sredstva slovenjgraške splošne bolnišnice. Leto je namreč oročila pri banki sredstva iz amortizacije. Oročena sredstva in posojilo banke predstavljajo 60 % vsega potrebnega denarja za prvo fazo del. Anuitete za posojilo pa bodo odplačevale občinske skupščine Velenje, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Dravograd — ustanoviteljice slovenjgraške splošne bolnišnice. Sicer pa računajo v Slovenj Gradcu tudi na pomoč in razumevanje nekaterih večjih delovnih organizacij, predvsem tovarne gospodinske opreme Gorenje in Rudnika lignita Velenje, Termoelektrarne Soštanj, Železarne Ravne na Koroškem, Rudnikov svinca in topilnice Mežica, Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in še nekaterih drugih.

V Slovenj Gradcu so se med prvimi pri nas odločili za ureditev centra za intenzivno nego bolnikov. V njem je zdaj 5 postelj, za bolnike pa skrbita zdravnik in sestra — specialisti še dve medicinski sestri, ki sta se usposobili za to delo na tečajih v Amsterdamu in Ljubljani. Bolniki, ki so v centru za intenzivno nego, so deležni natančnega opazovanja, takojšnjega ukrepanja in posebne nege.

Ob tem velja zapisati še, da so v slovenjgraški splošni bolnišnici uredili tudi nov center za nedonošenčke, da so kupili nov rentgenski aparat z manjšimi žarkovnimi obremenitvami, kar je posebej pomembno za otroke oziroma za tiste, ki morajo večkrat na preglede, v aparat pa je vgrajen tudi elektronski računalnik. Naročeno pa imajo tudi umetno ledvico, ki bo v veliko pomoč pri sociološki, socialni, psihični in zdravstveni rehabilitaciji kroničnih ledvičnih bolnikov, ki bodo tako postali spet produktivni.

Nakup novih aparatov in druge opreme je veljal slovenjgraško splošno bolnišnico več kot milijon dinarjev. Znatel del potrebnih sredstev pri tem predstavljajo prihranki pri osebnih dohodkih, nekaj pa so ga prispevale delovne organizacije iz Slovenj Gradca, Maribora, Celja, Velenja, Laškega, Slovenskih Konjic, Kopra, Raven na Koroškem in Mežice.

(an)

»ZMAJEVCI« NA KOROŠKEM

Člani taborniškega odreda »Zmaj« iz Ljubljane so letos že četrty postavili svoj tabor onstran meje med koroškimi Slovenci. Tokrat se je več kot 70 tabornikov »utaborilo« v prijetni koroški vasi — v Srednjem kotu — pri Selah nad Borovljami. S fotoreporterjem sva jih obiskala te dni in kljub temu, da so se že odpravili domov — tabor je trajal od 25. julija do 8. avgusta — sta bili mladi taborniki voljni za razgovor. Povedali so, da svoje tabore med koroškimi Slovenci organizirajo predvsem zato, da bi navezali tesnejše stike s slovenskim življenjem v zamejstvu, da bi se seznanili z njihovim življenjem in težavami. Zaradi tega so tokrat tudi odpadli najrazličnejša tekmovalna v taborniških veščinah, zato pa je bilo več izletov v kraje, kjer živijo izključno Slovenci. »Zmajevcem« iz Ljubljane pa so se v taboru pridružili tudi taborniki iz Trsta in Gorice, ki so vključeni v slovensko taborniško organizacijo. Povedali so, da bodo prihodnje leto spet organizirali podoben tabor, spet v drugem kraju med Slovenci na Koroškem.

M. Z.

Foto: A. AGNIC

DOPISNIKI POROČAJO

● PTUJ

OTROCI SPET LETUJEJO

Kot že nekaj let zapored tudi letos letujejo otroci iz ptujske in ormoške občine v počitniški koloniji v Biogradu na moru, kjer ima ptujska počitniška skupnost svoj počitniški dom. Na morje bo odšlo kar pet skupin po 50 otrok, vsaka od njih pa bo ostala na počitnicah po deset dni.

Razveseljivo je, da so letos šolska vodstva izbrala za letovanje predvsem tiste otroke, ki jih je pripravil šolski zdravnik. To pa so predvsem otroci iz revnejših predelov Haloz in Slovenskih goric. Za letovanje teh otrok je sredstva zagotovila občinska skupščina, tako da bodo letovali povsem brezplačno. Za preostale otroke pa bodo starši prispevali del stroškov.

H. F.

● KAMNIK

SLOVESNOSTI ZA OBČINSKI PRAZNIK

V okviru praznovanja občinskega praznika občine Kamnik so se zvrstile številne kulturne in športne prireditve ne samo v občinskem središču, temveč tudi v drugih krajih te občine. Krajevni prazniki pa so potestili tudi nekatere delovne organizacije, saj so na ta dan odprle nove proizvodne prostore. Tako so na primer v tovarni Svilanit za občinski praznik odprli nove proizvodne prostore, ki predstavljajo eno najmodernejših tovarniških obratov. Slovensko je bila izročena svojem namenu tudi moderna klavnska podjetja »Meso«, v kateri lahko predelajo tudi do 10 ton mesa dnevno.

Otroci iz Komende pri Kamniku bodo novo šolsko leto začeli v novi šoli. Na občinski praznik je namreč kamniški župan odprl novo šolsko poslopje. Poleg štirih svetilb učilnic ima šola v Komendi tudi telovadnico. Sredstva za gradnjo šole so prispevale delovne organizacije, deloma pa tudi občani s krajevnim samoprispevkom. Za občinski praznik se je izpolnila tudi dolgoletna želja krajevnih skupnosti Volčji potok, saj tega dne izročili svojemu namenu cesto od Duplice do Volčjega potoka. Sredstva za asfaltiranje te ceste je prispevala občinska skupščina.

inles OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
ribnica KREDIT

Po končani rekonstrukciji internega oddelka bo slovenjgraška splošna bolnišnica med najboljše urejenimi bolnišnicami na Slovenskem. Urediti bo treba le še, oziroma modernizirati, otroški oddelek.

MED PRVIMI SO UREDILI CENTER ZA INTENZIVNO NEGO BOLNIKOV

Med obiskom v slovenjgraški splošni bolnišnici smo tudi izvedeli, da si v tem zdravstvenem zavodu že nekaj časa prizadevajo, da bi pri zdravljenju uporabljali najnovejšo izsledke znanosti in tehnike. Zato so zadnje mesece namestili v prostore bolnišnice tudi nove aparate in naprave z elementi elektronike in komputerjev.

Na 10 cicero

● RADLJE

Društvo prijateljev mladine iz Radelj ob Dravi vsako leto organizira taborjenje šolarjev v Banjolah pri Puli, kjer imajo taborišče že več let svoj tabor. Štiroji za desetdnevno letovanje skupaj s prevozom znašajo 160.— dinarjev za otroka. Del sredstev, zlasti za tiste starše, ki so slabše situ-

rani, prispevajo tudi delovne organizacije. Letos je Občinski sindikalni svet plačal celotne stroške taborjenja za dvajset otrok tistih delavcev, ki imajo nizke osebne dohodke, ali pa so drugače socialno ogroženi. Lep delež za letovanje otrok je prispevala tudi Občinska zveza žena, saj so z organizacijo akcije ob prazniku dneva žena, ko so v delovnih kolektivih namenili dveurni zaslužek za letovanje, zbrali 10.000 dinarjev. S tem denarjem so v taboru postavili pokrito montažno jedilnico in kuhinjo.

● ŠMARJE PRI KOPRU

V obratu Tovarne kovinske galanterije v Šmarjah nad Koprom bodo prihodnji mesec začeli v okviru kooperacijske pogodbe s tovarno Tomos s proizvodnjo sedežev za vozila Citroen. V novih tovarniških prostorih bo zaposlenih več kot 20 delavcev. Potreba po dopolnitvi oziroma preusmeritvi proizvodnje se je kazala že nekaj let, saj je akumulativnost ob stari proizvodnji zelo upadla, tako da zadnji dve leti v podjetju sploh niso mogli več dvigati osebnih dohodkov.

DELAVCI, DELOVNE SKUPNOSTI IN KULTURA

V petih nadaljevanjih bo pisec skušal na kratko nanizati najpomembnejše ugotovitve raziskave centra za raziskovanje javnega mnenja pri republikem svetu ZSS o kulturnem življenju zaposlenih in o vlogi delovne organizacije pri tem. Izbrali smo stratificiran vzorec podjetij iz populacije podjetij industrije in rudarstva Slovenije. Raziskava je v prvi stopnji zajela od 477 delovnih organizacij industrije in rudarstva 48 podjetij (tj. 10 %), pri čemer sta bila pomembna dva kriterija: velikost in lokacija delovne organizacije (anketiranje delovnih organizacij: metoda skupinskega pogovora). Druga stopnja pa je obsegala anketiranje zaposlenih (metoda individualnega vprašalnika), in sicer je bilo izmed 48 delovnih organizacij (glede na višino sredstev, ki so jih delovne organizacije namenile za kulturo v letu 1968) po naključju izbranih 19 in v njih 563 zaposlenih.

1. Enake možnosti za vse

Pojem kultura uporabljam v ožjem pomenu besede; to pomeni, da se izrazi »kulturno življenje«, »zadovoljevanje kulturnih potreb«, »kulturna dejavnost«, »kulturne vrednote« in »dobrine« itd. nanašajo samo na kulturno-umetniško področje, na oblike in organiziranost, ki zadevajo kulturno-umetniško ustvarjalnost in njeno razširjenost med ljudmi. Vpliv kulturno-umetniških stvaritev in vrednot na človekovo zavest, na njegovo duhovno oblikovanje je nesporen in pomembnost izražanja ustvarjalnih hotenj posameznikov dovolj očitna.

Stopnja razvitosti kulturnih potreb sem skušal zaznati tako, da sem ugotavljal pogostost sprejemanja kulturnih dobrin (vrednot) in poskušal spoznati, kaj človeka pri tem ovira. Ugotavljal sem tudi, v kolikšni meri se zaposleni ustvarjalno ukvarjajo s posameznimi vrstami kulturno-umetniške dejavnosti. Z vsem tem sem želel do delavnikov — štel bi jih med najpomembnejše — ki gradijo in izražajo človekovo kulturo. Izredno pomembno pa bi bilo, če bi ugotovili proizvodniško kulturno raven tudi na podlagi drugih prvin, denimo kako se njegova kulturnost izraža v nekem okolju (delovno mesto — delovna organizacija, družina itd.) in kako to okolje vpliva nanj, kako se kaže v odnosu do drugih ali kako ljudje različne kulturne ravni vplivajo na posameznika, kaj je s kulturo dela in kakšno je medsebojno učinkovanje, kakšno je razmerje med posameznikovo kulturno ravni in njegovim obnašanjem, načinom življenja itd.

Ob razpravljanju o kulturni ravni, kulturnih potrebah in možnostih ni mogoče mimo nekaterih pojavov pri nas, ki so zelo podobni pojavom v zahodnih, potrošniških družbah. Nagla rast materialne podlage življenja, obilica vseh vrst potrošnih dobrin, tehnizacija itd vplivajo tudi na sprejemanje in odnos do kulturnih vrednot nasploh in s tem tudi na oblikovanje človekove duhovne podobe. Povsem nesmiselno in nazadnjaško bi se bilo boriti proti tehnično-tehnoškim napredku in materialni blaginji, saj poleg drugega ustvarjajo ustrezno gmočno podlago tudi za zadovoljevanje človekovih duhovnih potreb. Morali pa bi se postaviti po robu zgolj materialnim potrebam z resničnimi duhovnimi vrednotami in na vse mogoče načine vplivati, da delovni ljudje ne bodo zadovoljevali le svojih ma-

terialnih potreb, marveč posegali više in ustvarjalno oblikovali svojo duhovno podobo.

Vplivi potrošniške mrzličnosti so izizvalno močni in v naši družbi dokaj prisotni; povzročili so in še povzročajo bistvene spremembe v razmerju posameznikov do kulturnih vrednot, obenem pa svojevrstne premike na kulturnem področju, ki na žalost prevzema nekatere lastnosti potrošništva, deluje kot eden od proizvajalcev potrošnih dobrin, zadovoljuje tudi nižjo raven okusa in v precejšnji meri zgolj potrebo po razvedrilu. Tudi pri nas vse močnejše pljuskajo valovi »množične kulture«, ki kot nadomestek za pristno kulturo teži k brezobličnosti, omejuje človekove kulturne potrebe na plitko zabavo, izogiba se resnične človeške problematike itd. Prenašalci (tudi) take »kulture« so televizija, radio, tisk itd. Sročanje s tem zelo jasno opozarja, da mora biti vedno in povsod prisotno temeljito in načrtno družbeno usmerjanje (na samoupravni podlagi), saj je razumljivo, da nam je kot socialistični družbi najpomembnejši vidik človekova humanizacija.

Cilj, ki smo si ga začetli kot socialistična družba, je vsestransko oblikovana, humana in svobodna človekova osebnost. Človek naj bi bil »svobodno, kreativno, popolnoma razvito, socializirano bitje« (M. Marković). Le tak — neodtujen in prebujen — bo lahko skrbel tudi za svoj kulturni razvoj in si sam oblikoval svoj duhovni obraz. Načelo, da morata umetnost in kultura postati last ljudstva, da morata biti dostopni delovnim ljudem, terja dobro organizirano družbo na tem področju in ustrezno moralno ter materialno podlago. Uresničenje tega je mogoče doseči le postopno, prav tako je mogoče le postopno doseči aktivnost subjektov — delovnih ljudi (gre za proces), da bodo zavestno in sami skrbeli za svojo kulturno podobo in se sami odločali, kako si bodo za svoj kulturni razvoj zagotovili potrebne možnosti. Razumljivo je, da ljudje pri sprejemanju kulturno-umetniških vrednot ovirajo posamezne njihove lastnosti (nerazgledanost — prenzika izobrazbena raven, nenavajenost itd.) in seveda razmere (v najširšem pomenu besede — možnosti, materialni položaj, oddaljenost, okolje itd.), ki onemogočajo popolnejše uresničevanje načela o tem, da je kultura last najširših množic delovnih ljudi. Pri tem je jasno, da v socialistični družbi kulturne ni mogoče deliti na tisto za množice in na tisto za »elite« sloje. Omenjene ovire je treba premagovati, ne pa tistim, ki zaradi svoje nizke duhovne ravni (še) ne morejo sprejemati zahtevnejših stvaritev, odnrti prikrjeno, kakovostno vprašljivo in manj zahtevno »kulturo«, kakršno le

prerada ponuja tako imenovana »množična kultura«.

Kolikor toliko idealnih materialnih možnosti ni mogoče ustvariti v krajšem času, marveč prav tako le postopno, bolj pa je problematično, če nista vedno in povsod prisotni ustrezna kulturna politika in načrtna družbena akcija. Načelo demokratičnosti vsebuje enakost pravice do kulture za vse ljudi, obenem pa terja, da družba (in posameznik) odstrani materialne, izobrazbene in druge ovire in ustvari enake možnosti za vse. Ob tem bi bilo treba zelo odločno nasprotovati mnenju, češ da bi morali najprej zgraditi trdno materialno podlago in šele potem poskrbeti za hitrejšo kulturno rast. Zelo se motijo tudi tisti, ki menijo, da bo zviševanje življenjske ravni že samo po sebi prineslo zvišanje kulturne stopnje in s tem tudi popolnejše samoupravljanje. Res je, da višja življenjska raven ustvarja večje možnosti za povečanje »porabe« kulturnih dobrin, vendar mora hkrati rasti tudi interes za sprejemanje kulturnih vrednot; hotenje po vsem tem pa je treba nenehno spodbujati.

Z znanstveno-tehničnim napredkom in s tem z modernizacijo proizvodnje se bo postopno skrajševal čas za nujno potrebno delo in podaljševal prosti čas. Delne — niti ne tako majhne — premike smo v tem že naredili, manj pa smo premišljevali, kako bi zaposlene usmerili, da bi prosti čas čim bolj izrabili in da bi ga porabili tudi za dejavnost (sprejemanje in — ali ustvarjanje) na kulturnem področju. Zaposleni svoj prosti čas porabijo na najrazličnejše načine, pri čemer imata pomemben delež ukvarjanje z družino, počitek in dodatni zaslužek. Zdi pa se povsem razumljivo, da bi moral sleherni človek posvetiti del svojega prostega časa tudi kulturnemu življenju in ustvarjalnim hotenjem na tem področju.

Pomemben dejavnik, s katerim moramo dandanes v družbenem in kulturnem življenju prav posebej računati, so javna občila; med njimi gre posebno mesto televiziji. Podatki in izkušnje kažejo, da ljudje zelo veliko posegajo po teh posrednikih in da je njihov vpliv na gledalca, poslušalca in ne nazadnje bralca dokaj velik. Lahko trdimo, da na razvijanje kulturnih potreb poleg izobrazbe, socialnega okolja (v katerem človek dorasča oziroma se kasneje giblje), vzgoje in navad v družini, delovnega okolja, splošnega družbenega ozračja itd. pomembno vpliva televizija, ki lahko tudi zbija in obenem zadovoljuje najbolj elementarne tovrstne potrebe. Prednosti, ki jih ima televizija, so zlasti hitro obveščanje velikega kroga porabnikov, velika razširjenost in s tem velika udeležba pri sprejemanju kulturnih dobrin, ki jih ta sredstva posredujejo, precejšnja raznolikost posredovanih oblik in vsebin itd., medtem ko bi med negativne lahko šteli: svojevrstno pasivizacijo udeležencev, izenačevanje ravni zahtevnosti, posameznikovi naporu se pri sprejemanju lahko zmanjšajo na minimum, dana je precejšnja možnost za posredovanje plaže itd.

Razumljivo je, da se je treba proti negativnim lastnostim boriti z načrtnim izobraževanjem in s kulturno-estetsko vzgojo ter pravilno programsko usmeritvijo (to seveda ne velja samo za televizijo). Ker nam je kot socialistični družbi pred očmi duhovno bogata človekova osebnost in ne komercialno-potrošni vidik javnih občil, moramo negativne vplive preprečevati oziroma omiliti tiste, ki so v teh sredstvih obsežna. S tem da posameznik dobi množico informacij in spoznavnih prvin, še ni rečeno, da je varen pred slabimi vplivi mass media. To velja zlasti za tiste, ki kulturno niso dovolj prebujeni in ki jim je na primer televizija glavni (če ne edini) vir kulturnih dobrin. Velja za tiste, ki niso kritični in ki niso zmognili izbrati med kvalitativnim in slabim, ki sprejemajo vse, kar jim ponuja »množična kultura«. Zato bi morali vztrajati in uveljaviti takšen družbeni vpliv na televizijo, da ne bi »izravnala okusa po zgledu industrijske konfekcije in ustvarjala duhovne konfekcije in da nas ne bo zaustavila v naši kulturni akciji, ki mora imeti širok humanistični in kulturni smisel« (S. Tonković).

GREGOR KOČLIJAN

KRATKO IN JEDRNATO

PRVE IGRE PRIMORSKE

V Novi Gorici bodo v drugi polovici septembra I. delavske športne igre Primorske. Igre bodo pod pokroviteljstvom ObSS Nova Gorica in v organizaciji Občinskega odbora za telesno kulturo občine Nova Gorica. Zanimivost igre bo brez dvoma ta, da bodo imeli na igrah pravico nastopati le najboljši v posamezni občini, kar daje sluti, da bodo igre tudi v kvalitetnem pogledu uspele. Na letošnjih igrah bodo zastopane vse panoge, ki so med delovnimi kolektivi najbolj priljubljene.

Organizator upa, da bodo igre doživele uspeh, ki jim bo tudi v naslednjem letu omogočil še večjo popularnost in še večji vzpon.

Ker nas do iger loči le še mesec dni, se v Novi Gorici že intenzivno pripravljajo, saj se bo ta dan zbralo več kot 200 delavcev-sportnikov iz vseh primorskih občin.

Za zmagovalce so pripravili organizatorji lepe pokale in plakete. R. K.

PRIZNANJA RAVENSKIM SMUČARJEM

Strokovni odbor za zimski šport pri Občinski zvezi za telesno kulturo je v kavarni doma železarjev na Čečovljah na Ravnah pripravil majhno slovesnost, kjer so najboljšim koroškim smučarjem tekačem, alpincem in skakalcem podelili priznanja za uspešno tekmovalno sezono 1969-1970. Priznanja so razdelili po starostnih tekmovalnih skupinah: pionirjem, mlajšim in starejšim mladincem ter članom. Po slovesnosti so zbranim ljubiteljem smučanja predvajali še kratek film o zimskih športih na Koroškem.

V. R.

UZENIČANI NAJBOLJŠI

Mladinci z Breznega ob Dravi so na svojem igrišču priredili turnir v malem nogometu, kjer je sodelovalo 6 ekip. Zmagali so igralci iz Vuzenice, ki so premagali vse svoje tekme in osvojili pokal.

Rezultati: Vuzenica A : Vuhred 3:1, Brezno A : Vuzenica B 5:0, Ožbalt : Brezno B 2:0, Vuzenica A : Brezno A 3:1, Vuzenica A : Ožbalt 2:0.

Vrstni red: Vuzenica A 6, Ožbalt, Brezno A 2, Vuhred, Brezno B in Vuzenica brez točk. V. R.

SALONIT ZMAGOVALEC

Pred dnevi so bile zaključene letošnje sindikalne športne igre občine Nova Gorica. Igre je organiziral ObSS skupno z odborom za telesno kulturo pri občini Nova Gorica.

Nedvomno so igre zelo lepo uspeli. V desetih športnih panogah je tekmovalo 588 delavcev, od tega 513 moških in 75 žensk. Posebna pohvala gre kolektivom kot so: Salonit Anhovo, Elektro Gorica, Soške Elektrarne itd., medtem ko ne moremo biti zadovoljni z udeležbo tovarne Meblo in kolektiva Vozila Gorica.

Ekipni rezultati: 1. Salonit Anhovo 552,60 točke, 2. Soške elektrarne 459,20, 3. Elektro Gorica 206,40, 4. Iskra Sempeter 201,55, 5. Grosist Sempeter 167,80 itd. R. K.

PRIZADEVNE ŠPORTNICE

Dekleta celjskega Topra so se zadnje čase lepo izkazale v odbojki pa tudi v keljanju. Kegljiarje dvakrat tedensko na kegljišču v Selcih pri Celju. Močno si želijo, da bi na prihodnjem občinskem prvenstvu presenetile svoje nasprotnice. J. Kuzma

Spomin na ŠIG 70

● PTUJ

Najboljša ekipa JLA

V eni izmed minulih števil DE smo poročali o tekmovalju v občinski košarkarski ligi v Ptuj, ki je bilo zares uspešno in tudi zanimivo. Tekmovanja so sedaj pri kraju in tako je znan prvak za leto 1970. To je ekipa Jugoslovanske ljudske armade, ki je upravičeno osvojila zavirljiv naslov, čeprav v njenih vrstah igrajo tudi člani klubov zvezne košarkarske lige.

Po predhodnem tekmovalju v dveh skupinah so bili doseženi naslednji izidi: KSC : TVI 20:0 b. b., TAP : ESS 24:22 in TGA Kidričevo : GIMNAZIJA 43:35 (31:31). Prav v slednji igri, ki se je v regularnem času končala neodločeno — smo lahko videli lepo igro obeh nasprotnikov. Vendar je tokrat ekipi iz TGA Kidričevo v nadaljevanju povsem uspelo preigrati nasprotnika in se tako uvrstiti na zelo solidno tretje mesto. V finalni tekmi za naslov prvaka ptujske občine sta se pomerili ekipi JLA in PROSVETA. Ekipa JLA je premagala PROSVETO z 55:42 (24:19). V prvem delu sta bili ekipi povsem enakovredni in sta prikazali zelo dinamično in hitro košarko, v drugem delu pa je žal prosvetarjem pošla sapa in so tako zmagali kondicijsko boljše pripravljeni člani ekipe JLA.

V. L.

Tekmovalo 500 športnikov

V Slovenskih Konjicah so bile pred kratkim končane letošnje sindikalne športne igre. Po zbranih podatkih je v osmih disciplinah sodelovalo kar 45 ekip iz več kot 20 osnovnih sindikalnih organizacij, ki so imele v svojih vrstah blizu 500 športnikov. Vse tekme, ki so trajale dobra dva meseca, si je ogledalo v Slovenskih Konjicah in v Zrečah več kot 3000 ljudi. Največ ekip je tekmovalo v šahu, streljanju, nogometu, rokometu in namiznem tenisu.

Z 21 točkami iz vseh disciplin so si prvo mesto priborili člani sindikata družbenih dejavnosti. Drugo mesto so zasedli športniki industrijskega kombinata »KONUS« z 18 točkami, tretje pa igralci iz podjetja »KOSTROJ«, ki so zbrali 17 točk. Sledili so športniki Kovarske industrije Zreče, mešanega sindikata, lesno-industrijskega podjetja in podjetja »Dravinski dom« ter Tovarne kovinskih izdelkov in livarne v Vitanju.

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu, ki je vodila celotno tekmovalje, je ob zaključku ugotovila, da je akcija zelo dobro uspela, hkrati pa je predlagala, da bi za prihodnje leto kazalo deloma spremeniti posamezna določila ustreznega pravilnika.

V. L.

IZREDNA PRILOŽNOSTI

volan ljubljana
kersnikova 6

vam nudi vozila NSU za dinarska in devizna sredstva

● NSU — 1200 C — 7.152 DM ali 26.950.— N-din — fco Sarajevo
Rok dobave pri deviznem vplačilu — promptno, pri dinarskem 30—60 dni

● NSU — 1000 C — 6.476 DM ali 24.400.— N-din — fco Sarajevo
Rok dobave pri deviznem vplačilu 30—45 dni, pri dinarskem 90—120 dni

Ne zamudite te priložnosti, ker je količina vozil omejena.

Vse informacije o nakupu dobite v našem prodajnem oddelku Ljubljana, Kersnikova 6, telefon 311-734.

KMALU SE BO POTREBNO ODLOČITI

Jubilejne letne športne igre gradincev Slovenije, ena letošnjih najbolj množičnih športnih manifestacij sploh, so za nami. Minil je poldrugi mesec, odkar so v Trbovljah podelili organizatorji IG 70 odličja najuspešnejšim športnikom in športnikom, predstavnikom slovenskih gradbenih podjetij, ki so se udeležili jubilejnih iger v Zasavju.

O pomenu in vrednotah organiziranega športnega življenja v naših gradbenih podjetjih smo v letošnjih številkah našega tednika že veliko pisali. Kljub temu se vračamo malce nazaj, saj je ostalo prav letos v zvezi z nadaljnjo organizacijo iger veliko nedorečenega.

Tako na primer še danes nihče ne ve povedati, kdo bo prihodnje leto gostitelj oziroma organizator letnih športnih iger gradincev. Se več premisleka pa nedvomno zahteva vrščanje nadaljnje organizacije, saj je znano, da se gradbinci že več let ogrevajo za nekakšno reorganizacijo svojih športnih iger.

Za kaj gre pravzaprav? Predvsem za dejstvo, da je organizacija dosedanjih iger skorajda že prerasla možnosti slovenskih gradbenih podjetij za pripravo tako velikih prireditvev in da bi imeli gradbinci ob bolj posrečenem tekmovalnem sistemu več od vsega skupaj.

In ker se bo nedvomno potrebno prav kmalu odločiti ka-

ko v bodoče, si oglejmo, kaj menijo o nadaljnji organizaciji iger nekateri pionirji na področju organizacije športa in aktivnega oddiha v slovenskih gradbenih delovnih organizacijah.

Venceslav Jeras, direktor ljubljanske tovarne Izolirka: »Zdi se mi, da bi bilo pomembno, če bi v prihodnje prešli na ligaske sisteme tekmovalja. Dosedanje športne igre gradincev pa naj bi predstavljale le nekakšen vsakoletni finale, ki bi bil zares kvaliteten, po organizacijski pa manj zahteven...«

Milan Amer, tekmovalac in organizator že dvajset let, zaposlen pri mariborskem Konstrukturu: »Že pred leti sem se lotil izdelave osnutka, kako naj bi športne igre gradincev izgledale v prihodnje. Po moji zamisli bi kazalo organizirati vsako leto na republiški ravni finale, medtem, ko bi potekala predtekmovalja po posameznih gradbenih področjih. Mislim namreč, da bi lahko razdelili Slovenijo na šest do osem takih območij. Tako bi v predtekmovaljih lahko sodelovala tudi najmanjša gradbena podjetja in, kar je skoraj tako pomembno, organizacija iger bi bila enostavnejša. To pa pomeni, da bi lahko v prihodnje organizirali igre tudi tam, kjer doslej za to ni bilo možnosti...«

Franc Vitanec, vodja splošnega sektorja pri celjskem

Ingradu: »Športne igre gradincev Slovenije že presegajo naše možnosti, organizacijske pa tudi materialne. V prihodnje bi vsekakor kazalo, da organiziramo le finale, na katerem bi sodelovale le najuspešnejše ekipe slovenskih gradbenih podjetij. S tem ne bi bila okrnjena množičnost, saj bi lahko v predtekmovalju nastopilo večje število športnikov kot doslej na igrah gradincev. Res je, nekateri pomisleki so upravičeni. Upoštevati pa moramo, da so naše možnosti tudi omejene...«

Prav ob letošnjih jubilejnih igrah v Trbovljah smo slišali še več podobnih pobud, še več takih misli, v katerih se dolgoletni športni organizatorji ogrevajo za reorganizacijo letnih iger gradincev Slovenije. Danes pa gre predvsem za to, da se vsi predlogi ponovno temeljito proučijo, nakar bo potrebno nemudoma sprejeti ustrezen dogovor.

Dejstvo je namreč, da so organizacijske pa tudi materialne možnosti slovenskih gradbenih podjetij omejene. Zato v prihodnje po vsej verjetnosti na igrah gradincev tudi ne bo več sodelovalo po 1500 tekmovalcev. Kljub vsemu pa bo prireditve še naprej ostala množična, saj bo le v tem primeru spodbudna za športno aktivnost v naših gradbenih kolektivih.

A. ULAGA

MEDVODE IMAJO LEP REKREACIJSKI CENTER

Delovni kolektiv medvoške elektrarne je po številu zaposlenih majhen, saj šteje le 40 delavcev. V zadnjih nekaj letih pa se je izredno izkazal pri skrbi za rekreacijo tamkajšnjih ljudi.

Že leta 1963 so bili delavci elektrarne iniciatorji za gradnjo dvosteznega kegljišča. Svojo zamisel so kaj kmalu uresničili, hkrati pa so bili tudi nosilci pretežnega dela stroškov novega objekta. Kegljišče pa naj bi bilo po takratni zamisli le prva stopnja pri ureditvi tako imenovanega rekreacijskega centra pri elektrarni v Medvodah, ki naj bi predvsem služil za razvedrilo delavcev okoliških elektrogospodarskih organizacij.

Marsikdo je ob teh načrtih zmajeval z glavo v prepičanju, da iz tega ne bo nič. Vendar, vztrajnost ni bila zaman. Rekreacijski center pri elektrarni že davno služi svojemu namenu. Že sama lokacija tega središča je izredno posrečena, saj je

v neposredni bližini glavne ceste Ljubljana—Kranj, hkrati pa v prijetnem zatišju naravnega parka ob izteku Zbiljskega jezera. Tu imajo sedaj že poleg kegljišča, ki so ga lani avtomatizirali, še balinišče, igrišče za odbojko in plesišče.

Največ obiska je vsekakor deležno kegljišče, ki je odprto vsak dan. Tudi balinišče ima svoje stalne obiskovalce, v zadnjem času pa je zasedeno tudi igrišče za odbojko. V centru so

na voljo tudi šahovnice, računalna pa še na razvoj namiznega tenisa, streljanja in seveda ribarjenja, saj je center tik ob Zbiljskem jezeru.

Medvoščani so lahko ponosni, da imajo svoj delavski rekreacijski center. Letos je bil center že prizorišče dveh velikih prireditvev: športnih iger elektrogospodarstva Slovenije in proslave 40-letnice delovanja godbe na pihala iz Medvod.

F. D.

Planinsko slavlje

Minulo soboto je bila na Velem polju pod Triglavom velika slovesnost. Slovenski planinci so proslavili 75-letnico Aljaževega stolpa, obenem pa tudi 75-letnico doma na Velem polju in PD Radovljica. Ljubitelji gora so torej združili vse tri obletnice v eno proslavo. Slavlje se je v nedeljo nadaljevalo na

vrhu Triglava, kjer je dal pred 75 leti postaviti podjetni župnik z Dovjega Jakob Aljaž, majhno železno zavetišče, znano vsem planincem pod imenom — Aljažev stolp. Zavetišče na najvišji točki naše domovine je postalo simbol boja proti ponemčevanju slovenskih gora.

V SVETU TIŠINE MORAMO BITI PREVIDNI

Podvodni lov je samo za zdrave ljudi

Vendar, tudi če je podvodni lovec popolnoma zdrav, mu preti pod vodno gladino, predvsem če je nepreviden, marsikatera nevarnost.

Tako so podvodni lovci na primer nenehno v nevarnosti, da se prehladijo. Znani strokovnjaki priporočajo, naj se ne

bi zadrževali v vodi dlje kot uro in pol ali dve uri dnevno. Ta nasvet velja za najbolj vroče poletne mesece, ko ima voda 23 ali 24 stopinj. Ko je voda bolj hladna, moramo temu primerno omejiti tudi podvodni ribolov. Kdor se bo držal nasveta, da bo šel iz vode predno bo začel drgetati, ta se gotovo ne bo prehladil. Važno je tudi, da nas čakata v čolnu ali na obali brisača in topla trenirka, pa čeprav pripeka vroče julijsko sonce.

Med resnejše nevarnosti pri podvodnem ribolovu šteje v prvi vrsti ta, da si poškodujemo ušesa. Posebno nevarno je, če pride do poškodbe bobniča. V tem primeru namreč lovec izgubi čut za ravnotežje in orientacijo, zato je lahko omenjena poškodba celo usodna.

Pri vseh podvodnih športih si velja zapomniti naslednje: globoko se smemo potapljati šele takrat, ko smo povsem osvojili tehniko izenačevanja pritiska. Ušesa v nobenem primeru pod vodo ne smemo trpeti. Zato se podvodnemu ribolovu raje odpovemo, če smo na primer prehlajeni in imamo zamašeno eno ali obe Eustahijeve cevi.

Zanimivo je, da se kopalci, pa tudi nekateri podvodni lovci, zelo boje morskih psov. Naj ob tem povemo, da so ti nevarni velikani v našem morju razme-

roma zelo zelo redki gostje. In še to: poškodbi, ki bi jih lahko pripisovali morskim psom, je izredno malo.

S tem pa seveda ni rečeno, da je vsako srečanje z nevarnim morskim velikanom povsem izključeno. Če že pride do neljubega doživljanja, moramo na vsak način veliko ribo preplašiti. To ni težko. Zadostuje, da ne bežimo in skozi usta spuštamo zračne mehurčke ali se živili celo približamo, kot da bi jo hoteli napasti. Seveda velikanu nikakor ne moremo do živca, svoj namen pa bomo vendarle dosegli. V vsakem primeru se bo zverina tako zelo prestrašila, da jo bo nemudoma popihala. Morski pes namreč ni vajen, da bi mu v svetu tišine kdorkoli kljuboval oziroma, da se ga kdo ne bi ustrašil. Ker pa je sam na moč strahopeten, bo ob vsakem presenečenju takoj izginil.

Torej, podvodnim lovem v prvi vrsti svetujemo, da se izogibajo dolgotrajnega globokega potapljanja in pretiravanja sploh, da se varujejo mraza, morskih tokov in slabega vremena, jezevih bodic, poškodb s podvodno puško ter hitrih motorjih čolnov, ki so na morju vse bolj številni, pa ne bo prišlo do nevarnosti, ki so povezane s tem mikavnim podvodnim športom.

(a.)

— Kaj misliš, kaj se bo zgodilo jeseni?
— Mislim, da se ne bo nič zgodilo! Kadar se kaj zgodi, se zgodi poleti, nikoli jeseni.
— Letos pa se tudi poleti ni nič zgodilo, zato se bo, boš videl, zgodilo jeseni!
— Kako, da se ni nič zgodilo!? Ves čas se že nekaj godi.
— Nič nisem bral. Kje pa piše?
— Nič ne piše, čuti se!
— Le kaj se je takega zgodilo, da se čuti, te vprašam? Letos ni bilo nobenega Suez, Češke, študentov in cest. Vse drugo pa ni besede vredno. Če je, pa mi povej, kaj je!
— Cene so!
— Cene so vsako leto!
— Ampak še nikoli niso poletni tako hitro rastle...
— To je dobro! Ali veš, da

je v Jugoslaviji že 36 milijonov turistov? Če od vsakega samo nekaj malega več kapne, kot je kanil napraviti, bomo brez truda zbrali veliko več deviz, kot jih imamo v planu.
— Prav to ni dobro! S seboj so vzeli le toliko denarja, kolikor naj bi ga zapravili po starih cenikih, zato pa zdaj prej odhajajo...
— To je dobro! Tako napravijo prostor za tiste, ki so si rezervirali penzione v naših nedograjenih hotelih. Ni se jim treba v takšni vročini voziti

nazaj in lahko v miru do kraja izkoristijo svoj dopust pri nas.
— To ni res! Veliko jih je šlo drugam, v Italijo in naprej.
Tisti, ki so šli nazaj, pa zdaj tožijo svoje agencije in naša gradbena in gostinska podjetja za odškodnino, ker se zaradi ropota strojev na gradbiščih niso mogli odpotiti. V Portorožu pa povrh vsega kali vodo tudi navoženca ilovica, ki je niso utrčili ob bregu.
— No prav, nekaj se res godi, ne rečem, da ne. Pa imaš

še kaj drugega na zalogi?
— Ja, nove takse!
— Misliš na avtomobile. To ni nič hudega, to so takse na luksuz.
— Saj je bila že carina zvišana zaradi luksusa.
— Bolje trikrat, kot nobenkrat! Našemu delovnemu človeku lahko takšna obdavčitev samo koristi...
— Saj denar ne gre za delovnega človeka...
— Kam pa gre?
— V zvezni proračun!
— Vidiš, posredno pa gre le

za delovnega človeka, ne!
— Gre, če tako gledaš. Vendar pa zadene delovnega človeka slej ko prej vsaka podražitev in tudi vse takse in davki, ki jih nabijajo sekretariati, ko so poslanci na dopustu, če že hočeš vedeti...
— Kako to misliš?
— Vsaka podražitev sproži pri nas samoupravno verižno reakcijo...
— Ali gredo potem zato cene tako hitro gor?
— Ja, zato!
— Ne zaradi turizma?
— Seveda ne! Zaradi proračuna gredo gor.
— Zakaj gre pa proračun gor?
— Zaradi vsega pomalem, ne nazadnje tudi zaradi investicij v turizem.
— Kaj pa, če turistov ne bo?

PODOBE NAŠEGA ČASA
— Saj to je tisto, kar se lahko zgodi.
— Misliš? In kdaj se bo to vedelo, če se to lahko zgodi?
— Ja, jeseni, ko se bo videlo, kakšna je letošnja sezona. Cisto natanko pa drugo leto, če bomo gostinstvo res podražili za dvajset odstotkov.
VINKO BLATNIK

NEKAJ SE GODI

NA ROB CELOVŠKEMU LESNEMU SEJMU

Utrjevanje gospodarskih in prijateljskih vezi

Inž. JOŽE VALENTINČIČ: »Obe državi sta v enaki meri zainteresirani za dotok kapitala. Pri nas so na široko odprta vrata koroškemu in vsemu avstrijskemu kapitalu...«

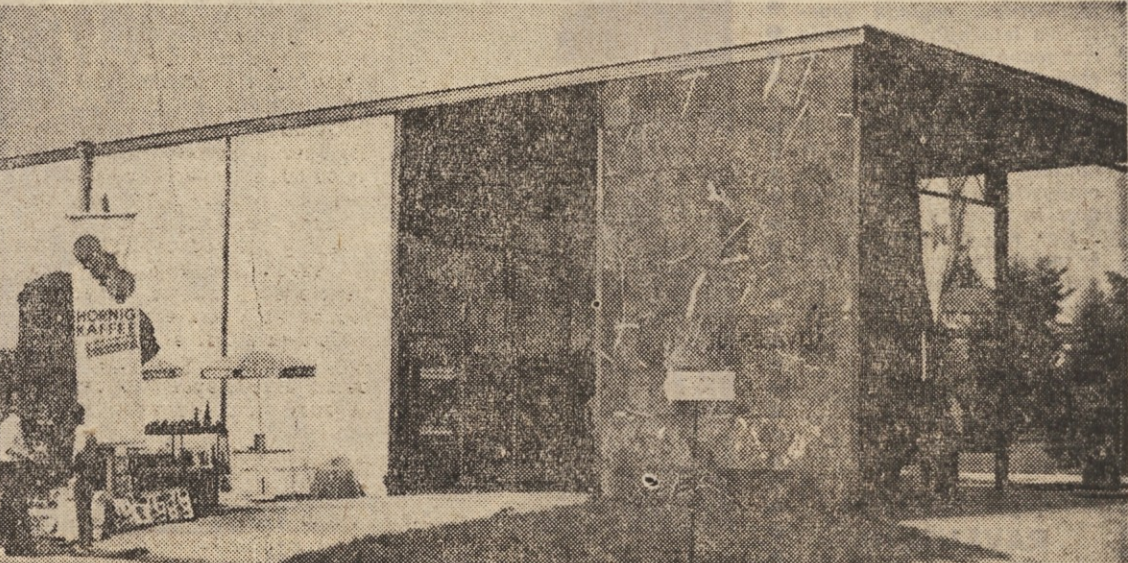
Inž. Jože Valentinčič, podpredsednik Slovenske gospodarske zbornice, ki je vodil tiskovno konferenco, pa je v zvezi s tem dejal:
»Gradnja takega obrata prav gotovo ni naperjena proti avstrijski državnosti, kot skušajo nekateri to prikazati. S takšnim načinom sodelovanja hočemo še bolj utrditi gospodarske in prijateljske vezi med Slovenijo in Koroško oziroma med Jugoslavijo in Avstrijo...«

TRADICIONALNO SODELOVANJE

Slovenska gospodarska zbornica je izkoristila priložnost in na jugoslovanski dan na tradicionalnem celovškem lesnem sejmu organizirala tiskovno konferenco. Tako smo se lahko seznanili z uveljavljanjem našega gospodarstva na avstrijskem tržišču. Tiskovna konferenca pa je očito imela še eno nalogo: vsaj deloma zgladiti spor, ki ga je povsem nehoti »zanetilo« Gorenje iz Velenja, Velenjska tovarna gospodinske opreme »Gorenje« namreč želi v Pliberku zgraditi svoj obrat gospodinske opreme, v katerem naj bi se pretežno zaposlili Slovenci, ki živijo v tem delu Avstrije. Takšna poteza velenjskega »Gorenja« pa marsikomu v Avstriji in na Koroškem ni bila pogodu. To je izkoristil tudi tamkajšnji tisk in precej ostro napadel početje naše tovarne.
Kdo stoji za temi napadi in izlivi žolča, se je dokaj jasno pokazalo tudi na omenjeni tiskovni konferenci. Krivca so avstrijski koroški in štajerski novinarji kar s prstom pokazali! Nekateri predstavniki koroške zbornice so imeli odklonilno stališče do gradnje obrata gospodinske opreme velenjskega »Gorenja« v Pliberku.

Nastopanje podjetij iz Slovenije na celovškem lesnem sejmu je že tradicionalno, tako da ga prav gotovo ni potrebno utemeljevati, kot pač ni več potrebno utemeljevati našega sodelovanja na sejmih v Grazu, Innsbrucku ali v Trstu. To sodelovanje namreč sodi v okvir splošne usmeritve našega gospodarstva, da se čimbolj odpre in čim tesneje poveže s svetovnim trgovim, še zlasti pa s sosednjimi pokrajinami, ki imajo sorodno gospodarsko strukturo in s tem tudi največje možnosti za uspešno in trajno ekonomsko sodelovanje v vseh sodobnih oblikah — smo slišali od predstavnikov Slovenske gospodarske zbornice.
Ceprav je naša menjava z Avstrijo dosegla že precejšen obseg, velja v naših in avstrijskih gospodarskih krogih prepričanje, da te možnosti in prid obeh partnerjev še zdaleč niso izkoriščene. Medtem ko na primer znaša delež Italije v izvozu Slovenije še kar 20 %, delež bolj oddaljene Zvezne republike Nemčije pa 16 %, je delež Avstrije v našem izvozu le 6,3 %. »Po našem globokem prepričanju imata obe strani,« je menil inž. Jože Valentinčič, »to je Slovenija in Avstrija popolnoma nesporen ekonomski interes, da

se ta delež menjave poveča. To še posebej zaradi tega, ker je naša trgovinska bilanca z Avstrijo kronično pasivna, kar pa zanesljivo zavira nadaljnjo ekspanzijo avstrijskega izvoza v Jugoslavijo.«
Prizadevamo pa si ne samo za razširitev klasične blagovne menjave, marveč skladno s celotno ekonomsko politiko Jugoslavije in potrebami našega lastnega nadaljnjega razvoja iščemo nove oblike poslovnega sodelovanja. Gre predvsem za industrijsko kooperacijo in skupne naložbe kapitala. To je pravzaprav osrednja težnja našega gospodarstva pri razvijanju poslovenih stikov s tujino. To najbolj ponazarjajo naslednji podatki: že blizu 100 slovenskih podjetij je doslej sklenilo kooperacijske ali druge trajne poslov-

Jugoslovanski paviljon je eden najlepših na celovškem sejmskem prostoru. V njem tudi letos prikazujemo dosežke našega gospodarstva

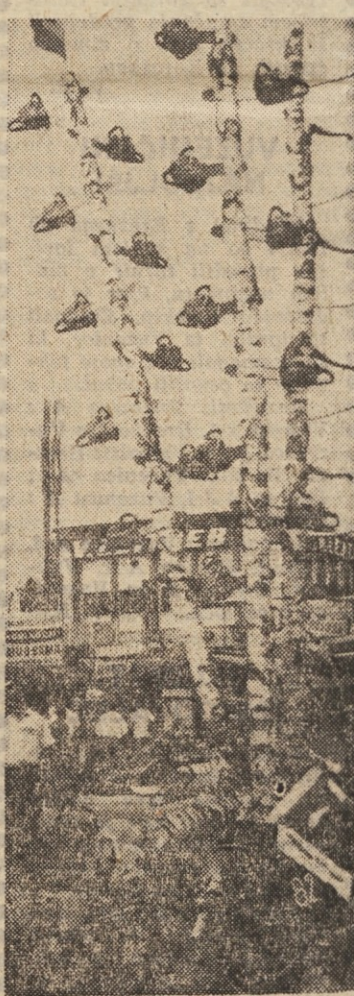
jetji, od tega 38 v Zvezni republiki Nemčiji, 26 v Italiji in 17 v Avstriji.
Iz teh števil je razvidno, da tudi na tem področju ostaja v Avstriji še obilo neizkoriščenih možnosti, saj je znano, da geografska bližina praviloma posebno spodbuja tehnično in proizvodno sodelovanje. Druga taka ugodnost pa je zelo sorodna proizvodna struktura in proizvodna tradicija.

POSLOVNI STIKI TUDI S KOROŠKO?

Obojestranski interes za ekonomsko povezavo obeh gospo-

ne zmore imeti takih specializiranih služb za posamezna ožja področja. Dejstvo pa je, da je v že omenjenem protokolu o sodelovanju s celovško zbornico bil na obojestransko željo predviden skupni paretitni koordinacijski organ z nalogo, da intenzivno proučuje in analizira vse možnosti za tesnejšo povezavo obeh gospodarstev. In naša želja je, da ta organ čimprej začne delovati in prid obeh zainteresiranih strani. Obe državi sta v enaki meri zainteresirani za dotok kapitala. Pri nas so na široko odprta vrata koroškemu in vsemu avstrijskemu gospodar-

Kako pa smo se mi predstavili na tem sejmu?
Ce odstejemo jugoslovanski paviljon, ki je po urejenosti eden najlepših na celovškem sejmskem prostoru in v katerem so v grobem prikazani dosežki slovenskega oziroma jugoslovanskega gospodarstva, potem moramo reči, da na tej prireditvi nismo najbolje zastopani. Edina izjema je ljubljansko podjetje »Slovenijales«, ki s svojimi iz-

Temu bi lahko rekli simbol avstrijskega lesnega sejma v Celovcu. Eden izmed razstavljalcev je domiselno razstavil motorne žage

Ali veste...

... da je do konca leta 1969 na skrajšani 42-urni delovni teden prešlo okrog 80 % delovnih organizacij in prav tolikšen odstotek zaposlenih. Stanje se ni bistveno spremenilo niti do 7. aprila, ko je potekel rok za prehod na krajši teden. Zato so Srbija, Crna gora in Bosna in Hercegovina že izkoristile zakonsko možnost za podaljšanje roka za 6 mesecev. Crna gora je rok premaknila generalno, ostali republikli pa bosta obravnavali

vsak primer posebej. Po podatkih republiških sekretariatov za delo je bilo stanje po republikah ob koncu leta 1969 naslednje: v Sloveniji je na skrajšani delovni teden prešlo 80 % organizacij ter 90 % zaposlenih, na Hrvaškem 80 % organizacij in 81 % zaposlenih, v Makedoniji 72 % organizacij in 70 % zaposlenih, ter v Srbiji 73 % delovnih organizacij z 82 % delavci;
... da je bilo v Jugoslaviji od 1960—1969 leta ubitih skupno 8356 ljudi. Po republikah je bilo največ ubitih v Srbiji 3007, sledi Hrvaška 2450, BiH 1251, Slovenija je s 666 na 4. mestu starosti;

pred Makedonijo in Črno goro. V desetih letih je bilo 740 ubojev, za katere se ni vedelo, kdo jih je izvršil. Prej ali slej storilce vendarle izsledijo, toda med nami živi svobodno vendarle še okoli 100 nekaniziranih najtežjih kriminalcev. Značilno je, da veliko število ljudi izgubi glavo brez pomembnih razlogov. Ubijalci so v glavnem neizobraženi: 18,2 % jih je brez vsake šolske izobrazbe, 75,4 % z osnovnošolsko, 3,4 % z nepopolno srednjo šolo, med intelektualci pa skoraj ni ubijalcev. Po starosti jih je največ med 20. in 30. letom starosti;

Samostojen paviljon ima na celovškem sejmu le ljubljansko proizvodno in trgovsko podjetje Slovenijales. Izdelki slovenske lesne industrije so deležni znatne pozornosti obiskovalcev sejma.

darstev dokazuje tudi tesno in vsestransko sodelovanje med zbornicami v Ljubljani in Celovcu, ki sta se celo s pismenim protokolom zavezali, da se bosta zavzemali in pospeševali vsakršne oblike poslovnega sodelovanja med podjetji Slovenije in Koroške. Prav zato koroška zbornica ne more in ne sme prezreti nekaterih popolnoma nekoristnih poskusov v zadnjem času, da bi se temu ekonomskemu sodelovanju postavile po robu nekatere popolnoma neobjektivne trditve, ki očitno niso niti najmanj ekonomsko pogojene.
V zvezi s tem je inž. Jože Valentinčič dodal:
»Že bežen pregled doslej sklenjenih kooperacijskih pogodb in pogodb o skupnih naložbah med Avstrijo in Slovenijo kaže, da je bil doslej sklenjen samo en aranžma s podjetjem, ki ima svoj sedež na avstrijskem Koroškem. To pa pomeni, da so naši kooperantski stiki še najslabše razviti prav s to geografsko nam najbližjo deželo, kar je prav gotovo pomanjkljivost, nad katero se morajo bolj kot mi zamisliti vsi tisti, ki jim je koroško gospodarstvo resnično pri srcu. Gospodarska zbornica Slovenije nima, ne namerava in glede na obseg mednarodne kooperacije slovenskega gospodarstva tudi

stvu. Naj omenim samo nekatere možnosti: industrijska in prosta carinska cona v luki Koper, gradnja plinovoda, skupne mejne ranžirne postaje itd.
PO CELOVŠKEM SEJMIŠČU
Ceprav je devetnajsti avstrijski lesni sejem v Celovcu specializirana gospodarska manifestacija — se pravi je njegov osnovni namen prekaz gospodarskih dosežkov na področju gozdarstva in lesne industrije — pa lahko na tej prireditvi spoznamo najrazličnejše druge novosti. Mimo številnih izdelkov, ki jih razstavljajo najrazličnejša lesnoindustrijska podjetja pretežno iz Avstrije, je tu mogoče spoznati, kaj je novega na področju najrazličnejših gospodarskih velikih in malih aparatov, kam gre moda v svetu, kakšni so dosežki v industriji gradbeniškega materiala in v gradbeni operativi, na področju prehrane in kmetijske proizvodnje, turizma itd.
Letošnji celovški lesni sejem je vzorno organiziran in po obsegu doslej največji. Deželni glavar Koroške Hans Sima je ob tej priložnosti zapisal: »Avstrijski lesni sejem je že zdavnaj postal pojem avstrijskega gospodarstva, je mednarodna prireditel in je odprt za vse izdelke in vsem podjetjem iz vseh dežel...«

delki resnično vzbujajo pozornost med obiskovalci sejma.
Med številnimi razstavljalci najrazličnejših izdelkov za široko potrošnjo pa pogrešamo nekatera znana slovenska oziroma jugoslovanska podjetja. Vprašujemo se, ali sejem, kakršen je v Celovcu, ni zanimiv, denimo, za našo tekstilno industrijo, za proizvajalce najrazličnejših gospodarskih aparatov, izdelkov elektronske industrije in podobno?! Priznati moramo, da teh naših izdelkov, ki imajo tudi v svetovno veljavo, v Celovcu nismo videli. Pa pravijo, da se ne vrne nobena zamujena priložnost!
MILAN ŽIVKOVIČ
Foto: ANDREJ AGNIČ

DELAVSKA ENOTNOST

Izšlo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naloz uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI. telefon uredništva 316-672, 316-693. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-2000-10-3204-486 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in klisaje CZP »Ljudska pravica« Ljubljana